

At: Aelodau'r Cabinet

Dyddiad: 21 Medi 2016

Rhif Union: 01824712568

ebost: democrataidd@sirddinbych.gov.uk

Annwyl Gyngorydd

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **CABINET, DYDD MAWRTH, 27 MEDI 2016 am 10.00 am** yn **YSTAFELL BWYLLGORA 1A, NEUADD Y SIR, RHUTHUN.**

Yn gywir iawn

G Williams

Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd

AGENDA

RHAN 1 – GWAHODDIR Y WASG A'R CYHOEDD I FOD YN BRESENNOL AR GYFER Y RHAN HON O'R CYFARFOD

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGAN CYSYLLTIAD (Tudalennau 5 - 6)

Dylai'r Aelodau ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu gysylltiad sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fater a nodwyd i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYG

Rhybudd o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel materion brys yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972.

4 COFNODION (Tudalennau 7 - 16)

Derbyn cofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 26 Gorffennaf 2016 (copi'n amgaeedig).

5 GWASANAETHAU BWS LLEOL A CHLUDIANT ADDYSG (Tudalennau 17 - 24)

Ystyried adroddiad gan y Cynghorydd David Smith, Aelod Arweiniol y Parth Cyhoeddus (copi'n amgaeedig) yn manylu ar y camau a gymerwyd yn dilyn cwymp GHA Coaches Ltd a gofyn am gytundeb ar y strategaeth ar gyfer gwasanaethau bws lleol yn y dyfodol.

6 DIWEDDARIAD AR BROSIECTAU A ARIENNIR DRWY'R CYNLLUNIAU TREF AC ARDAL (Tudalennau 25 - 28)

Ystyried adroddiad gan y Cynghorydd Hugh Evans, Arweinydd ac Aelod Arweiniol dros yr Economi (copi'n amgaeedig) yn argymhell ariannu cynlluniau penodol fel y nodwyd yn yr adroddiad.

7 GWELEDIGAETH TWF AR GYFER ECONOMI GOGLEDD CYMRU (Tudalennau 29 - 48)

Ystyried adroddiad gan y Cynghorydd Hugh Evans, Arweinydd ac Aelod Arweiniol yr Economi (copi'n amgaeedig) yn gofyn am gymeradwyaeth i "Weledigaeth Twf Economi Gogledd Cymru" fel sail ar gyfer trafodaethau gyda Llywodraethau'r DU a Chymru dros Gais Cynllun Twf ar gyfer y rhanbarth.

8 ADRODDIAD CYLLID (Tudalennau 49 - 86)

Ystyried adroddiad gan y Cynghorydd Julian Thompson-Hill, Aelod Arweiniol Cyllid, Cynllun Corfforaethol a Pherfformiad (copi'n amgaeedig) yn manylu ar y sefyllfa ariannol ddiweddaraf a chyllidebau gwasanaethau ar gyfer 2016/17.

9 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y CABINET (Tudalennau 87 - 92)

Derbyn Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet sydd wedi'i hamgáu, a nodi'r cynnwys.

RHAN 2 - MATERION CYFRINACHOL

GWAHARDD Y WASG A'R CYHOEDD

Argymhellir yn unol ag Adran 100A (4) Deddf Llywodraeth Leol 1972, bod y Wasg a'r Cyhoedd yn cael eu gwahardd o'r cyfarfod tra bydd yr eitem ganlynol o fusnes yn cael ei hystyried, oherwydd ei bod yn debygol y bydd gwybodaeth eithriedig yn cael ei datgelu (fel y'i diffinnir ym mharagraff 13, 14, 15 ac 16 o Ran 4, Atodlen 12A y Ddeddf).

10 CYTUNDEB CYMAL LLETYGARWCH DATBLYGIAD GLANNAU'R RHYL (Tudalennau 93 - 108)

Ystyried adroddiad gan y Cynghorydd Hugh Evans, Arweinydd ac Aelod Arweiniol dros yr Economi (copi'n amgaeedig) yn rhoi diweddariad i'r Cabinet am gynnydd prosiect Datblygu Glannau'r Rhyl a gofyn am gymeradwyaeth i gwblhau'r Cytundeb Cymal Lletygarwch.

11 CYN YSBYTY GOGLEDD CYMRU, DINBYCH - GORCHYMYN PRYNU GORFODOL (Tudalennau 109 - 114)

Ystyried adroddiad cyfrinachol gan y Cynghorydd David Smith, Aelod Arweiniol y Parth Cyhoeddus (copi'n amgaaedig) am gynnydd y Gorchymyn Prynu Gorfodol ar y safle.

MEMBERSHIP

Y Cynghorwyr

Hugh Evans
Julian Thompson-Hill
Eryl Williams
Bobby Feeley

Hugh Irving
Huw Jones
Barbara Smith
David Smith

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cod Ymddygiad Aelodau

DATGELU A CHOFRESTRU BUDDIANNAU

Rwyf i,
(enw)

*Aelod /Aelod cyfetholedig o
(*dileuer un)

Cyngor Sir Ddinbych

YN CADARNHAU fy mod wedi datgan buddiant ***personol / personol a sy'n rhagfarnu** nas datgelwyd eisoes yn ôl darpariaeth Rhan III cod ymddygiad y Cyngor Sir i Aelodau am y canlynol:-
(*dileuer un)

Dyddiad Datgelu:

Pwyllgor (nodwch):

Agenda eitem

Pwnc:

Natur y Buddiant:

(Gweler y nodyn isod)*

Llofnod

Dyddiad

Noder: Rhowch ddigon o fanylion os gwelwch yn dda, e.e. 'Fi yw perchennog y tir sy'n gyfagos i'r cais ar gyfer caniatâd cynllunio a wnaed gan Mr Jones', neu 'Mae fy ngŵr / ngwraig yn un o weithwyr y cwmni sydd wedi gwneud cais am gymorth ariannol'.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

CABINET

Cofnodion cyfarfod o'r Cabinet a gynhaliwyd yn Ystafell Bwyllgora 1a, Neuadd y Sir, Rhuthun, Dydd Mawrth, 26 Gorffennaf 2016 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cyngorwyr: Hugh Evans, Arweinydd ac Aelod Arweiniol yr Economi; Bobby Feeley, Aelod Arweiniol Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol, Oedolion a Phlant; Hugh Irving, Aelod Arweiniol Cwsmeriaid a Llyfrgelloedd; Barbara Smith, Aelod Arweiniol Moderneiddio a Thai; David Smith, Aelod Arweiniol y Parth Cyhoeddus; Julian Thompson Hill, Aelod Arweiniol Cyllid, Cynllun Corfforaethol a Pherfformiad ac Eryl Williams, Dirprwy Arweinydd ac Aelod Arweiniol Addysg.

Arsylwyr: Y Cyngorwyr Martyn Holland, Arwel Roberts, Huw Williams a Mark Young

HEFYD YN BRESENNOL

Prif Weithredwr (MM), Cyfarwyddwyr Corfforaethol: Cymunedau (NS); Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democraataidd (GW); Partner Busnes Arweiniol - Datblygu Sefydliadol (AM); Rheolwr Rhaglen - Moderneiddio Addysg (JC); Uwch Brisiwr a Syrfêwr ac Eiddo (MJ); Prif Swyddog Cyllid (RW), a Gweinyddwr Pwyllgorau (KEJ)

CYHOEDDIADAU

Yr Arweinydd -

- (i) Rhoddodd wybod i'r Aelodau am adferiad y Cyngorydd Huw Jones a oedd wedi ei daro'n wael yn ddiweddar a chadarnhaodd y trefniadau dros dro i drosglwyddo ei gyfrifoldebau i Aelodau Cabinet eraill er mwyn sicrhau y bydd pob maes yn ei bortffolio yn cael sylw yn ei absenoldeb, ynghyd â, cyn belled ag y bo modd, ei gyfrifoldebau cymunedol.
- (ii) Llongyfarchodd tîm pêl-droed Cymru ar eu llwyddiant yn Ewro 2016 a diolchodd i'r swyddogion a oedd yn gyfrifol am drefnu'r ardal gefnogwyr yn Arena Ddigwyddiadau'r Rhyl ar gyfer gêm gynderfynol Ewro 2016 a hynny ar fyr rybudd. Roedd yr ardal yn hynod boblogaidd a phawb wrth eu bodd.

1 YMDDIHEURIADAU

Y Cyngorydd Huw Jones, Aelod Arweiniol Datblygu Cymunedol.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Dim.

3 MATERION BRYD

Dim.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 28 Mehefin 2016.

PENDERFYNWYD y dylid cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 28 Mehefin 2016 fel cofnod cywir ac y dylai'r Arweinydd eu llofnodi.

5 RHAN 9 O DDEDDF GWASANAETHAU CYMDEITHASOL A LLESIANT (CYMRU) 2014 - BWRDD PARTNERIAETH RHANBARTHOL

Cyflwynodd y Cynghorydd Bobby Feeley, Aelod Arweiniol Gofal Cymdeithasol, Oedolion a Gwasanaethau Plant adroddiad yn nodi'r gofynion i sefydlu Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol ym mhob rhanbarth bwrdd iechyd yng Nghymru, a'r camau sy'n cael eu cymryd i sefydlu'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol yma yng Ngogledd Cymru.

Diben Rhan 9 yw gwella canlyniadau a lles pobl yn ogystal â gwella effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ddarparu gwasanaethau. Bydd y Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol statudol yn hyrwyddo gweithio integredig ac yn edrych ar amrywiaeth o ffrydiau ariannu rhanbarthol yn unol â chyfarwyddyd Llywodraeth Cymru. Yn dilyn cytundeb partneriaid statudol, a oedd yn cynnwys chwe awdurdod lleol gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, mae Bwrdd Cysgodol wedi ei sefydlu i hwyluso'r broses o sefydlu'r bwrdd ffurfiol ym mis Medi. Mae'r Cynghorydd Feeley yn credu bod y Ddeddf wedi bod yn gatalydd angenrheidiol ar gyfer newid mewn ymateb i ddemograffeg gynyddol a phobl yn byw'n hirach, ac i wella bywydau.

Ymatebodd yr Aelod Arweiniol a'r Cyfarwyddwr Corfforaethol i gwestiynau fel a ganlyn -

- Nid yw adnoddau'r bartneriaeth (arian parod, pobl, asedau, cyfleusterau, ac ati) yn gwbl glir ar hyn o bryd ond bydd yn fater i'r Bwrdd ei ystyried; mae'r Bwrdd Cysgodol wedi cyfethol cynrychiolydd Adran 151 o'r rhanbarth, gyda Swyddog Adran 151 y Cyngor yn cymryd yr awenau, sy'n rhoi sicrwydd ynghylch yr agweddau ariannol.
- Bydd yr elfennau cydweithio a phartneriaeth yn helpu i ddatblygu'r gwaith o integreiddio'r gwasanaethau cymdeithasol ac iechyd, a bydd yr asesiad anghenion rhanbarthol yn helpu i nodi meysydd blaenoriaeth ar gyfer darparu gwasanaethau lleol integredig a fyddai'n cynnwys prosiectau rhanbarthol ac isranbarthol.
- Bydd y Bwrdd yn gyfrifol am sicrhau bod arian ffrydiau cyllido Llywodraeth Cymru yn cael ei ddsbarthu'n deg ac yn briodol er budd y rhanbarth.
- Bydd mudiadau trydydd sector hefyd yn cael eu cynrychioli ac yn dod yn bartneriaid statudol pan fydd y Bwrdd ffurfiol wedi ei sefydlu.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn -

- (a) yn cymeradwyo cynigion Bwrdd Cysgodol y Bartneriaeth Rhanbarthol i sefydlu'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol yn amodol ar ddeialog dwy ffordd barhaus rhwng y Bwrdd a phartneriaid ar y rhaglen waith a threfniadau gweithredu ar gyfer y Bwrdd;
- (b) yn enwebu ei gyfarwyddwr statudol a'i aelod arweiniol ar gyfer y Gwasanaethau Cymdeithasol i eistedd ar y Bwrdd, ac
- (c) yn cefnogi'r opsiwn strwythurol lle -
 - (i) mae Grŵp Arweinyddiaeth o Swyddogion yn cefnogi'r Bwrdd drwy ddarparu cyngor strategol a chyfarwyddo gwaith gweithredol.
 - (ii) mae'r Bwrdd yn gweithio mewn partneriaeth â threfniadau ardal i gyflwyno gwasanaethau integredig a chyllidebau cyfunol (lle bo'n briodol).

6 POLISI'AU CYFLOGAETH A TGCH

Cyflwynodd y Cynghorydd Barbara Smith yr adroddiad yn argymhell mabwysiadu'r pedwar polisi cyflogaeth sydd wedi eu datblygu/hadolygu. Mae'r adroddiad yn manylu ar y ddau bolisi newydd ac yn amlygu'r newidiadau arfaethedig o fewn y polisiâu presennol a'r rhesymau am hynny. Ymgynghorwyd â'r Undebau ac maent yn hapus efo'r polisiâu.

Y polisiâu dan sylw yw -

- (1) Polisi Diogelwch Gwybodaeth TGCh (Polisi Diwygiedig)
- (2) Polisi Lles a Chymorth (Polisi Newydd)
- (3) Gweithdrefn Dychwelyd i'r Gwaith yn Raddol (Gweithdrefn Newydd)
- (4) Polisi Teithio (Polisi Diwygiedig)

Dywedwyd bod y Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol unwaith eto wedi methu ffurfio cworwm o ochr y gweithwyr. Cadarnhawyd bod yr undebau wedi ymgynghori ar y polisiâu y tu allan i'r cyfarfod a bod hynny wedi arwain at newid geiriad y Polisi Lles a Chymorth o ran amseroedd triniaethau wrth dderbyn cymorth cwnsela a gwasanaethau ffisiotherapi/osteopathi. Mae'r holl ddiwygiadau terfynol wedi eu cytuno arnynt gan yr Undebau cyn cyflwyno'r dogfennau polisi i'r Cabinet.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn mabwysiadu'r polisiâu cyflogaeth fel y manylwyd yn yr adroddiad.

7 STRATEGAETH AR GYFER ATAL A CHANFOD TWYLL, LLYGREDIGAETH A LLWGRWOBRWYAETH

Cyflwynodd y Cynghorydd Barbara Smith, Aelod Arweiniol Moderneiddio a Thai y strategaeth ddiwygiedig ar gyfer atal a chanfod twyll, llygredigaeth a llwgrwobrwaeth, i'w chymeradwyo. Mabwysiadwyd y strategaeth flaenorol yn 2006 ac mae'r drafft diweddaraf wedi ei diweddarau i ystyried y datblygiadau deddfwriaethol, technolegol a phroffesiynol newydd ac i gynnwys neges glir na fyddai'r Cyngor yn goddef amhriodoldeb.

Yn ystod y drafodaeth gofynnwyd cwestiynau ynghylch y camau i ddelio ag ystod o weithgareddau twyllodrus ynghyd ag unrhyw ddiwygiad o ran arfer gorau.

Ymatebodd y Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd fel a ganlyn -

- Eglurwyd y byddai'r Cyngor yn parhau i fabwysiadu dull rhagweithiol o atal gweithgareddau twyllodrus gyda'r strategaeth ddiwygiedig yn nodi sefyllfa'r Cyngor yn glir yn y cyswllt hwnnw a'r rheolaethau ar waith.
- Dywedodd fod yr Adran Gwaith a Phensiynau yn gyfrifol am ddelio ag erlyniadau yn ymwneud â thwyll budd-daliadau ond, er gwybodaeth, bod yr adran tai/treth y cyngor wedi derbyn copi o'r strategaeth.
- Ers mabwysiadu'r polisi yn 2006 mae Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth wedi cyhoeddi canllawiau newydd gyda mwy o bwyslais ar adnabod risg.
Mae'r Gofrestr Risgiau Gorfforaethol bellach yn cyfeirio at hyrwyddo gwylidwriaeth a lleihau risg ac mae gwaith hefyd wedi ei wneud i greu diwylliant gwrth-dwyll effeithiol gydag ystod o strategaethau eraill yn eu lle i hyrwyddo gwylidwriaeth ynghyd â chamau i'w cymryd pan ganfyddir gweithgareddau twyllodrus.
- Mae gan y Cyngor amrywiaeth o fesurau i ddiogelu yn erbyn twyll ar y rhyngwrwyd gan gynnwys systemau TG a chaffael electronig diogel a gwiriadau adnabod.
Pob blwyddyn, fel rhan o Rwydwaith y Sector Cyhoeddus, mae'n rhaid i'r Cyngor gyrraedd safonau llywodraeth llym o ran diogelwch.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn cymeradwyo'r Strategaeth ddrafft ar gyfer Atal a Chanfod Twyll, Llygredigaeth a Llwgrwobrwyfaeth fel sydd ynghlwm yn Atodiad 1 i'r adroddiad.

8 ADRODDIAD BLYNYDDOL RHEOLI TRYSORLYS 2015/16

Cyflwynodd y Cynghorydd Julian Thompson-Hill adroddiad yn diweddarau'r Cabinet ar berfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys gan ddangos cydymffurfiaid â chyfyngiadau'r trysorlys a'r Dangosyddion Darbodus yn ystod 2015/16.

Wrth grynhoi'r adroddiad, cyfeiriodd y Cynghorydd Thompson-Hill at y cefndir economaidd a'i effaith ar weithgareddau rheoli'r trysorlys. Tynnodd sylw at y prif bwyntiau o ran benthyca a gweithgarwch buddsoddi, gan gynnwys tu i adael cytundeb Cynllun Ariannu Preifat Neuadd y Sir a thalu i adael y Cymhorthdal Refeniw Tai, a fydd yn arwain at arbedion sylweddol i'r awdurdod. Cadarnhaodd hefyd bod y Cyngor yn cydymffurfio â'r holl ddangosyddion darbodus, a rhoddodd wybodaeth am y dangosyddion hynny (gweler Atodiad B yr adroddiad). Atgoffodd y Prif Swyddog Cyllid bod gweithgarwch benthyca'r Cyngor yn cael ei gymell gan ei wariant cyfalaf sy'n gysylltiedig â'r cynllun cyfalaf. Yn dilyn y bleidlais i adael yr Undeb Ewropeaidd bu'r marchnadoedd ariannol yn anwadal am gyfnod. Nododd y Cabinet bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn diweddariad rheolaidd ar weithgareddau rheoli'r trysorlys.

Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth a ddilynodd -

- Trafodwyd y cyhoeddiad diweddar y gall banciau gyflwyno cyfraddau llog negyddol, a fyddai'n golygu y byddent yn dechrau codi tâl ar dderbyn adneuo gan gwsmeriaid busnes.
Cadarnhawyd y byddai hynny'n effeithio ar yr arian yng nghyfrif cyfredol y Cyngor ac, os cyflwynir mesur o'r fath, byddai angen rheoli'r risg yn ofalus i gyfyngu ar amlygiad y Cyngor mewn perthynas â chadw arian mewn cyfrifon cyfredol. Gall hynny wedyn arwain at addasu'r strategaeth bresennol er mwyn adneuo mwy o arian parod gyda'r trysorlys yn hytrach na banciau.
- Mae'r strategaeth rheoli trysorlys yn seiliedig ar gydbwysu risg gydag elw ar fuddsoddiad. Yn ystod yr wyth mlynedd ddiwethaf mae'r enillion wedi bod yn isel iawn o gymharu â'r blynyddoedd cyn hynny ac o ganlyniad mae'r Cyngor wedi bod yn wylidwrus.
- Cyfeiriwyd at y strategaeth fenthycu bresennol fel modd o bennu symiau benthyca a chyfnodau ad-dalu - eglurwyd bod y strategaeth yn cael ei rheoli drwy'r portffolio dyled presennol a'r dyddiadau aeddfedrwydd ynghyd â gofynion cyllido cyfalaf; mae'r proffil dyled yn cael ei ystyried dros gyfnod o hanner can mlynedd.
- Gofynnwyd am sicrwydd ynghylch statws credyd y banciau ac arddododd y Prif Swyddog Cyllid ar ddiweddiadau amser real a ddarperir i'r Cyngor gan ei ymgynghorwyr trysorlys, Arlingclose Ltd, i sicrhau y gweithredir ar unwaith i ddiogelu arian parod dan yr amgylchiadau hynny ac y caiff y sefyllfa ei monitro'n gyson. Yn ôl y cyngor diweddaraf nid oes angen cymryd unrhyw gam mewn perthynas â hynny.

Roedd y Cabinet hefyd yn pryderu ynghylch yr ansicrwydd ariannol a wynebai'r llywodraeth leol a'r economi leol a chenedlaethol ehangach, ac ynghylch effaith y bleidlais i adael yr Undeb Ewropeaidd. Gofynnwyd am sicrwydd y byddai'r aelodau yn derbyn yr wybodaeth ddiweddaraf am unrhyw ddatblygiad yn hyn o beth ac y byddai'r Cyngor mewn sefyllfa i ddylanwadu ac ymateb yn gyflym er mwyn gwneud y gorau o unrhyw fudd i'r sir.

PENDERFYNWYD nodi'r Adroddiad Rheoli Trysorlys Blynyddol ar gyfer 2015/16.

9 ADRODDIAD CYLLID

Cyflwynodd y Cynghorydd Julian Thompson-Hill, adroddiad yn rhoi manylion ynglŷn â'r sefyllfa ariannol ddiweddaraf a'r cynnydd a wnaed yn erbyn y strategaeth gyllidol y cytunwyd arni. Rhoddodd y crynodeb canlynol o sefyllfa ariannol y Cyngor-

- rhagwelwyd gorwariant net o £0.402 miliwn ar gyllidebau gwasanaeth a chorfforaethol
- rydym ni wedi llwyddo i gyrraedd 42% o'r targed ar gyfer arbedion (£5.2 miliwn), ac yn gwneud cynnydd da ar ganfod 25% arall o'r arbedion - mae nifer o arbedion yn cael eu hadolygu ar hyn o bryd a bydd y canlyniadau'n cael eu cynnwys mewn adroddiadau monitro yn y dyfodol
- amlygodd y risgiau cyfredol a'r rhagdybiaethau yn ymwneud â meysydd gwasanaeth unigol
- rhoddwyd diweddiariad cyffredinol ar y Cyfrif Refeniw Tai, y Cynllun Cyfalaf Tai a'r Cynllun Cyfalaf (gan gynnwys elfen y Cynllun Corfforaethol).

Cafodd y materion canlynol eu trafod yn ystod y drafodaeth -

- Cyfeiriodd y Cynghorydd David Smith at yr angen i fynd i'r afael â'r gorwariant parhaus yng nghyllideb Cludiant Ysgol yn y cylch cyllideb nesaf gyda golwg ar ddarparu cyllid ychwanegol i gwrdd â chost lawn y ddarpariaeth.
- Mae'r Cyngor hefyd yn mynd i gostau ychwanegol yn sgil methiant cwmni GHA Coaches. Mae'r Cyngor wedi ceisio cyflenwi cynifer o'r gwasanaethau bysiau hynny ag y bo modd.
Soniodd y Cynghorydd Smith am gyfarfod sydd ar y gweill gyda'r Gweinidog dros yr Economi a Seilwaith i drafod pa gymorth all Llywodraeth Cymru ei ddarparu yn hynny o beth. Trafodwyd y goblygiadau o ran cost a dichonoldeb llwybrau bysiau penodol yn y dyfodol, ac awgrymwyd y dylid codi'r pryderon ynghylch y posibilrwydd o golli gwasanaethau bysiau, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig, gyda'r Gweinidog. Sicrhaodd y swyddogion fod y broses dendro ar gyfer gwasanaethau yn gadarn, gan gynnwys meini prawf pris ac ansawdd, ac y byddai'n rhaid i gontractwyr basio profion diwydrwydd dyladwy trylwyr cyn caiff y contract ei ddyfarnu. Yn anffodus, yn y sefyllfa ariannol sydd ohoni, gall amgylchiadau cwmnïau newid yn eithaf cyflym. O ran y ddarpariaeth gludiant yn y dyfodol, efallai y bydd angen model diwygiedig neu ddull arloesol sy'n cynnwys y gymuned. Argymhellodd yr Arweinydd y dylid ail-ffurfio'r Fforwm Cludiant Gwledig, neu ffurfio fforwm tebyg i drafod y pryderon a'r ffordd ymlaen
- Cyfeiriwyd at y pwysau mewn perthynas â chontract Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru, gyda rhai aelodau o staff wedi eu symud i feysydd gwasanaeth eraill er mwyn lleihau costau a gwaith wedi ei gyfyngu i glirio eira a graeanu.
Gellir codi'r pryderon ynghylch rôl Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru gyda'r Gweinidog newydd yn y cyfarfod nesaf ym mis Hydref a gweld a yw o'r un farn â'r Gweinidog blaenorol. Dywedodd y Cynghorydd Huw Williams ei fod yn bryderus ynghylch cyflwr gwael yr A5 ac eglurodd y Cynghorydd David Smith mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru yw hyn ac argymhellodd y dylai gysylltu â'r Gweinidog yn uniongyrchol.
- Cyfeiriodd y Cynghorydd Eryl Williams at benderfyniad y Cabinet i sefydlu grŵp tasg a gorffen i adolygu balansau ysgolion a dywedodd fod y gwaith wedi dechrau. Cyfeiriodd hefyd at brosiect Ysgolion Cynradd Rhuthun, fel y manylir yn Atodiad 4 i'r adroddiad, a gofynnodd, er tryloywder, i gyfanswm cost y prosiect yn ogystal â'r dichonoldeb / elfen dylunio gael ei gynnwys yn yr adroddiadau o hyn allan.
- Dywedwyd y byddai pwysau chwyddiant, fel gweithredu'r Cyflog Byw Cenedlaethol a chynnydd mewn ffioedd cartrefi gofal yn cael eu lleihau drwy gronfeydd wrth gefn y gwasanaethau yn 2016/17. Fodd bynnag, ateb tymor byr yw hyn a bydd angen mynd i'r afael â hyn yn y tymor hwy.
- Mewn ymateb i gwestiwn ynghylch prosiectau ailwampio ysgolion eraill sydd angen buddsoddiad cyfalaf, dywedodd y Cynghorydd Eryl Williams fod gwaith wedi ei wneud i nodi meysydd ar gyfer buddsoddi yn barod ar gyfer cyllid Band B a fydd yn cael ei lansio cyn bo hir.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2016/17 a'r cynnydd a wnaed o ran y strategaeth gyllidol y cytunwyd arni.

10 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y CABINET

Cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet i'w hystyried a nododd yr aelodau'r ychwanegiadau/ diwygiadau canlynol -

- Darpariaeth Ffydd Uwchradd - symud o fis Gorffennaf i fis Medi
- Diweddariad ar brosiectau a ariennir drwy'r Cynlluniau Tref ac Ardal – mis Medi
- Hen Ysbyty Gogledd Cymru (Gorchymyn Prynu Gorfodol) - mis Mehefin
- Adroddiad Monitro Blyneddol 2016 y Cynllun Datblygu Lleol ac Adolygiad o'r Cynllun Datblygu Lleol – mis Hydref

PENDERFYNWYD nodi Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet.

Gwahardd y wasg a'r cyhoedd

PENDERFYNWYD, dan Adran 100A Deddf Llywodraeth Leol 1972, bod y Wasg a'r Cyhoedd i'w gwahardd o'r cyfarfod ar gyfer yr eitemau busnes canlynol ar y sail fod tebygrwydd y byddai gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym mharagraffau 12, 13 ac 14 Rhan 4 o Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972.

11 DATBLYGIAD ADDYSGOL GLASDIR (ADEILADAU YSGOL A CHYFLEUSTERAU NEWYDD AR GYFER YSGOL STRYD Y RHOS AC YSGOL PEN BARRAS, RHUTHUN)

Cyflwynodd y Cynghorydd Eryl Williams adroddiad cyfrinachol yn ceisio cymeradwyaeth y Cabinet i ddyfarnu'r contract adeiladu ar gyfer datblygiad addysgol Glasdir. Mae'r prosiect yn cynnwys adeiladu ysgol a chyfleusterau newydd ar gyfer Ysgol Stryd y Rhos ac Ysgol Pen Barras.

Wrth ystyried yr adroddiad nododd yr aelodau y broses gaffael ynghyd â'r gofynion ariannu a'r amserlen a ragwelir ar gyfer cwblhau. Ymatebodd y Cynghorydd Williams i wahanol faterion a godwyd ynghylch y datblygiad a soniodd am gadernid y broses ar gyfer cyfrifo nifer y disgyblion presennol a'r nifer yn y dyfodol gyda digon o fodd i ehangu yn y dyfodol os oes angen. Rhoddwyd sicrwydd ynghylch y dyraniad yn y gyllideb ar gyfer y prosiect a'r hyblygrwydd o ran arian at raid. Cyfeiriwyd hefyd at y gobaith ar gyfer safleoedd yr ysgolion presennol, sydd wedi ei ddogfennu'n dda o ran darparu tai gofal ychwanegol. Dywedodd y Cynghorydd David Smith fod arno eisiau eglurhad ynghylch y mesurau i'w rhoi ar waith i sicrhau llwybr diogel i'r ysgol, gan ychwanegu y dylai'r datblygwr gwrdd â'r gost honno.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn cymeradwyo'r penderfyniad terfynol i lunio contract ffurfiol gyda'r contractwr a enwyd fel y nodwyd yn yr adroddiad ar gyfer Cam 3 y contract yn ymwneud â phrosiect Datblygiad Addysgol Glasdir yn unol â Rheoliadau Ariannol y Cyngor, yn amodol ar y pecyn cyllido cyffredinol a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn ddim yn cael ei rhagori.

12 TYN Y CELYN, LLANBEDR DYFFRYN CLWYD, RHUTHUN

Cyflwynodd y Cynghorydd Julian Thompson-Hill adroddiad cyfrinachol yn argymhell y dylai'r Cabinet gymeradwyo datgan y fferm a'r tir yn weddill i anghenion a'i waredu wedi hynny ar y farchnad agored.

Ystyriodd y Cabinet rinweddau'r cynnig gan nodi bod y camau gwaredu yn cydymffurfio â strategaeth stadau amaethyddol y Cyngor ac y byddai'n cynhyrchu derbyniad cyfalaf sy'n darparu cyllid ar gyfer prosiectau cyfalaf. Byddai cadw tua 25 acer yn rhoi cyfle i osod y tir i newydd-ddyfodiad i ffermio. Croesawodd yr Aelodau'r cyfle i newydd-ddyfodiaid ac roedd y Cynghorydd David Smith yn awyddus bod ymgeiswyr gyda chymhwyster amaethyddol yn cael blaenoriaeth. Roedd arno hefyd yn awyddus i'r colegau lleol gefnogi'r newydd-ddyfodiad. Soniodd y Cynghorydd Eryl Williams bod sefydliadau eraill yn darparu cyfleoedd yn Eryri. Dywedodd swyddogion fod trafodaethau wedi eu cynnal o'r blaen gyda choleg ynghylch ffyrdd o gynorthwyo newydd-ddyfodiaid a bod ymchwil wedi ei gynnal mewn perthynas â chyfleoedd eraill a oedd ar gael. Amlygwyd yr angen i gynnal proses ddethol agored a bod y cynnig yn dal yn cael ei ddatblygu ac y bydd y Gweithgor Stad Amaethyddol yn cael mewnbwn yn y broses ddethol.

Pwysleisiodd y Cynghorydd Eryl Williams yr angen i sicrhau gwerth am arian gydag isafswm pris yn cael ei gosod a gofynnodd am ystyriaeth bellach i rannu'r tir yn lotiau i sicrhau'r incwm mwyaf posibl. Roedd yn pryderu, heb rannu'r tir yn lotiau cywir, y gallai'r tir gael ei werthu gan y perchennog newydd am bris uwch yn y tymor byr. Manylodd y swyddogion ar y broses brisio a gwaredu trwyadl a defnyddio amod gorswm i warchod buddiannau'r Cyngor yn y dyfodol mewn perthynas ag unrhyw ganiatâd cynllunio. Ymhelaethwyd ymhellach ar y rhesymeg y tu ôl i rannu'r tir ac, mewn ymateb i'r pryderon a godwyd, cytunwyd i roi ystyriaeth bellach i rannu'r tir yn lotiau a chytunodd y Cabinet i ddiwygio'r penderfyniad i adlewyrchu'r camau hynny.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn cymeradwyo -

- (a) *datgan Fferm Tyn y Celyn, sy'n dod i gyfanswm o tua 10.32 ha (25.47 acer) fel y dangosir gydag amlinelliad coch yn Atodiad A i'r adroddiad, yn weddill i anghenion ac yn cymeradwyo cael gwared ar y fferm ar y farchnad agored, ar ôl rhoi ystyriaeth ddyledus i lotio'r safle a chyngor prisiad proffesiynol ynghylch y cynnig mwyaf manteisiol ar gyfer y Cyngor;*
- (b) *cadw tua 10.42 ha (25.74 acer) o dir moel a ddangosir gydag amlinelliad coch yn Atodiad A i'r adroddiad er mwyn gosod y tir hwn i newydd-ddyfodiad i ffermio;*
- (c) *y dylai cyfran o'r derbyniadau cyfalaf, sef oddeutu £50,000, sy'n codi o'r gwaredu gael ei gadw a'i ddefnyddio er mwyn galluogi darparu adeilad amaethyddol/sylfaen ar gyfer gweithrediadau fel rhan o osod y tir moel, ac yn*
- (d) *cymeradwyo datgan y 10.42 ha (25.74 acer) sy'n weddill o dir a ddangosir gydag amlinelliad coch yn Atodiad A i'r adroddiad yn weddill i anghenion ac yn cymeradwyo cael gwared ar y tir hwn ar y farchnad agored pe na fod wedi bod yn bosibl i osod y tir hwn i newydd-ddyfodiad o fewn cyfnod o 12 mis.*

13 LODGE FARM, DINBYCH

Cyflwynodd y Cynghorydd Julian Thompson-Hill adroddiad cyfrinachol yn argymhell y dylai'r Cabinet gymeradwyo datgan y fferm a'r tir yn weddill i anghenion a'i waredu wedi hynny fel y nodir yn yr adroddiad.

Ystyriodd y Cabinet rinweddau'r cynnig, sy'n cydymffurfio â strategaeth statau amaethyddol y Cyngor, a nodi'r amodau gorswm sydd yn eu lle i warchod budd y Cyngor yn y safle yn y dyfodol. Dywedwyd hefyd y byddai'r tir sydd wedi ei gynnwys yn y Cynllun Datblygu Lleol ar gyfer tai yn cael ei gadw.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn cymeradwyo datgan Lodge Farm, Dinbych (fel y dangosir gydag amlinelliad coch yn Atodiad A sydd ynghlwm wrth yr adroddiad) yn weddill i anghenion ac yn cymeradwyo cael gwared ar y fferm fel y nodwyd yn yr adroddiad.

Daeth y cyfarfod i ben am 12.35 p.m.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r: **Cabinet**

Dyddiad y Cyfarfod: **27 Medi 2016**

Aelod / Swyddog Arweiniol: **Y Cyng. David Smith - Aelod Arweiniol y Parth Cyhoeddus
Tony Ward, Pennaeth Priffyrdd a Gwasanaethau
Amgylcheddol**

Awdur yr Adroddiad: **Peter Daniels**

Teitl: **Gwasanaethau Bws Lleol a Chludiant Addysg**

1. **Am beth mae'r adroddiad yn sôn?**

Gan fod cyflenwr bysiau a choetsys mwyaf i deithwyr yn ne Sir Ddinbych wedi mynd i'r wal ym mis Gorffennaf 2016 (GHA Coaches Ltd), mae'r gwasanaeth i deithwyr bellach yn dameidiog. Mae'r adroddiad hwn yn ystyried y camau a gymerwyd yn syth wedyn ac yng ngoleuni costau yn y dyfodol, yn ystyried strategaeth y Cyngor ar gyfer gwasanaethau cludo teithwyr.

2. **Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?**

Bydd gorwariant yng nghyllideb gwasanaethau bws lleol ar gyfer 2016/17 yn sgil gwasanaethau sydd wedi'u hadfer yn dilyn cwmp GHA Coaches. Felly mae angen penderfyniad i gymeradwyo'r camau a gymerwyd gan y swyddogion ar y cyd â'r Aelod Arweiniol i gymryd lle'r gwasanaethau hynny. Mae angen cytundeb hefyd ar y strategaeth ar gyfer gwasanaethau bws lleol yn y dyfodol.

3. **Beth yw'r Argymhellion?**

Bod y Cabinet yn:

- (a) Cymeradwyo'r camau a gymerwyd gan swyddogion i lenwi bylchau yn y gwasanaeth yn dilyn cwmp GHA, h.y. cefnogi'r meini prawf (a amlygwyd ym mharagraff 4.5) a ddefnyddir i ailsefydlu'r gwasanaethau hyd ddiwedd y flwyddyn ariannol hon.
- (b) Cytuno y bydd y cyngor yn defnyddio cronfeydd wrth gefn i gyfrannu at rai o'r costau ychwanegol yn ystod 2016/17 (ar y dybiaeth y bydd Llywodraeth Cymru yn gwneud cyfraniad ariannol ychwanegol hefyd).
- (c) Cytuno y dylai trafodaethau am y gyllideb ar gyfer gwasanaethau bysiau lleol yn y dyfodol ffurfio rhan o'r gweithdai gyllideb sydd ar ddod.

4. **Manylion yr Adroddiad**

- 4.1 Daeth GHA Coaches Ltd i ben ar ôl eu gweithrediad olaf ar 13 Gorffennaf 2016. Roedd GHA yng ngofal nifer sylweddol o gontractau bysiau addysg. Roedd hefyd yng ngofal yr holl wasanaethau bws lleol i'r de o Ddinbych, roedd y rhan fwyaf ohonynt yn cael eu cefnogi yn ariannol gan y Cyngor.

- 4.2 Arweiniodd pryderon ym mis Ebrill ynghylch GHA at swyddogion yn trafod risg a llunio cynllun wrth gefn. Ym mis Gorffennaf, fe ailgyflwynodd swyddogion cludiant ysgol fel prif flaenoriaeth. Yn ystod mis Awst, cafodd pob contract ysgol GHA a oedd ar gau i'r cyhoedd eu tendro.
- 4.3 Cafodd gwasanaethau bws lleol eu hadfer, yn rhannol o leiaf, yn raddol o 14 Gorffennaf, 2016 yn unol â'r cynllun wrth gefn. Mae cyn wasanaethau GHA sy'n cael eu cefnogi yn rhedeg ar hyn o bryd naill ai ar ddyfyniadau argyfwng neu gytundebau de minimis (h.y. trefniadau nad oes angen dyfynbris) nes y gwneir penderfyniad ynghylch y strategaeth yn y dyfodol, ac ar hynny bydd swyddogion yn eu tendro.
- 4.4 Ar gyfer gwasanaethau bws lleol, sail y cynllun wrth gefn oedd sicrhau bod pob cymuned a wasanaethir gan fws yn parhau i elwa o ryw fath o wasanaeth. Ychydig o wasanaethau a gafodd eu hadfer yn llawn a hyd yn hyn, mae swyddogion wedi mabwysiadu dull pragmatig wrth eu hamnewid. Er enghraifft, os oes cyfran uchel o symudiadau addysg, roedd modd cynnig gwasanaeth mwy cyflawn. Ar y llaw arall, cafodd rhai siwrneiau dros elfennau gwannach o'r rhwydwaith eu lleihau neu eu hatal dros dro tra'n disgwyl penderfyniadau a dealltwriaeth bellach o'r gyllideb yn y dyfodol. Roedd y rhain yn cynnwys rhywfaint o siwrneiau fin nos/dydd Sul a rhywfaint o lwybrau mwy gwledig sydd erbyn hyn â llai o siwrneiau.
- 4.5 Roedd y cynllun wrth gefn yn ymdrin yn benodol ynghylch pa deithiau y dylid eu cynnwys. Yn fras, mae hyn yn golygu adfer yn gyfan neu'n rhannol:
- (i) Gwasanaethau strategol i lefel resymol (o ddydd Llun i ddydd Sadwrn, yn ystod y dydd).
 - (ii) Llwybrau eilaidd i lefel resymol, yn enwedig y rhai gyda dysgwyr.
 - (iii) Llwybrau trydyddol megis llwybrau lleol a'r rhai i ardaloedd mwy gwledig, fel y bo'n briodol i lefel o wasanaeth y gellir ei gyfiawnhau o fewn yr adnoddau sy'n debygol o fod ar gael, fel y gallai preswylwyr ymgymryd â'u busnes personol.
 - (iv) Gwasanaethau fin nos/nos Sul gyda symudiadau arwyddocaol hysbys sy'n gysylltiedig â gwaith.
- 4.6 I ddechrau, roedd teithwyr i weld yn fodlon a hyd yn oed yn teimlo rhyddhad bod o leiaf rhyw fath o wasanaeth wedi parhau. Gydag amser, roedd pryder cynyddol bod llai o adfer gwasanaethau yn rhoi teithwyr dan anfantais.

Goblygiadau ariannol

- 4.7 Mae'r sefyllfa yn parhau i fod braidd yn ansicr ac yn enwedig ar gyfer gwasanaethau bws lleol, roedd nifer o newid contractwyr wrth i amser fynd rhagddo. Mae cydweithwyr cyfrifyddiaeth wrthi'n craffu ar ffigurau cyn y gellir adrodd ar ffigwr lawn. Mae'r costau ychwanegol ar adeg cyflwyno'r adroddiad hwn fel a ganlyn:

- (a) Cludiant addysg

<u>Costau ychwanegol ôl-GHA</u>		2016/17 (rhan o'r flwyddyn)	2017/18 (blwyddyn lawn)
Cludiant addysg CSDd	Wedi'u hariannu'n uniongyrchol gan y gyllideb cludiant addysg Cyngor Sir Ddinbych	£118,000	£186,000

Ychwanegiadau Ysgol Dinas Brân	Wedi'i ariannu gan addysg	£41,000	£64,000
Dyffryn Clwyd	Wedi'i ariannu gan y consortiwm	£16,000	£25,000
Cyfanswm		£175,000	£275,000

(b) Gwasanaethau Bws Lleol

4.8 Y sefyllfa sy'n dod i'r amlwg, o ran gwasanaethau bysiau, yw bod y Cyngor yn debygol o wario £43,000 yn ychwanegol yn ystod 2016/17, heb dalu am holl gyn siwrneiau GHA a heb ddarparu cerbydau hygyrch addas ar bob taith (h.y. nid oes modd defnyddio cadair olwyn ar bob taith). Mae'r tanwariant a ragwelwyd yn flaenorol o £10,000 yn 2016/17, felly nawr yn arwain at orwariant cyllideb net amcanol o £33,000.

4.9 Petai'r swyddogion wedi amnewid gwasanaethau tebyg-am-debyg, byddai'r gost ychwanegol ar gyfer 2016/17 tua £247,000. Noder y byddai angen i unrhyw dendrau yn y dyfodol gynnwys hygyrchedd, ac mae'r elfen hon yn anochel. Felly, efallai y bydd angen torri gwasanaethau er mwyn ariannu gwelliannau hygyrchedd os bydd y gyllideb yn parhau'n sefydlog ar gyfer 2017/18.

Costau ychwanegol amcangyfrifedig ôl-GHA		2016/17 (rhan o'r flwyddyn)	2017/18 (blwyddyn lawn)
Gwasanaethau bws fel yr adferwyd	Wedi'u hariannu'n uniongyrchol o gyllideb bysiau lleol Cyngor Sir Ddinbych a grant LIC	£43,000	£60,000
Heb danwariant amcanol i gyllideb GBLI cyn cwmp GHA		£10,000	£14,000
Effaith net is-gyfanswm ar y gyllideb		£33,000	£46,000
Ychwanegu costau llawn o wasanaethau/ mynediad hygyrch sydd heb eu hamnewid		£247,000	£348,000
Cyfanswm		£280,000	£394,000

4.10 Dywedodd Ysgrifennydd y Cabinet ei fod yn barod i helpu yn ariannol gyda'r costau ychwanegol yn ystod 2016/17 o ganlyniad i gwmp GHA Coaches.

Cynllun Gwaith i'r Dyfodol

(a) Gwasanaethau Addysg

4.11 Yn y tymor canolig, amnewid gwasanaethau presennol trwy gontract yw'r unig ddewis. Yn y tymor hwy, gallai'r Cyngor, er enghraifft, ystyried gweithredu ei fflyd ei hun unwaith eto.

(b) Gwasanaethau Bws Lleol

4.12 Y gyllideb bysiau lleol yn 2014/15 oedd £419,000. Torrodd yr Aelodau hyn lawr i £235,000 yn 2015/16 heb unrhyw doriad pellach yn 2016/17. Mae grant y llywodraeth o £435,000 wedi aros fwy neu lai'r un fath ers 2013/14. Y swm o arian sydd ar gael yn 2016/17 felly yw £670,000, sydd 20% yn is na 2014/15.

4.13 Ni fu unrhyw benderfyniad ynghylch cyllideb y cyngor ar gyfer gwasanaethau bysiau lleol ar gyfer 2017/18. Fodd bynnag, rydym yn gwybod bod y costau, ôl-GHA, yn cynyddu'n sylweddol, a bydd unrhyw gyllid lliniaru *ychwanegol* y llywodraeth ar gyfer 2016/17 yn dod i ben. Nid yw'n glir ychwaith a fydd grant *safonol* y llywodraeth yn parhau fel y mae. Felly, mae'n ddoeth ystyried beth yn union y gall y Cyngor ei fforddio yn y dyfodol.

4.14 Cynigir bod yr aelodau'n trafod lefel y gyllideb yn y dyfodol ar gyfer gwasanaethau bws lleol fel rhan o'r gweithdai gyllideb sydd ar ddod. I gynorthwyo aelodau, mae swyddogion wedi llunio rhestr awgrymedig o feini prawf ar gyfer blaenoriaethu gwasanaethau. Amlinellir hyn yn yr Atodiad i'r adroddiad hwn, ynghyd â bras gostau.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae pobl ddiamddiffyn yn cael eu hamddiffyn ac yn gallu byw mor annibynnol â phosibl: mae cyfran sylweddol o ddefnyddwyr bysiau yn tueddu i fod yn bobl ddiamddiffyn, gan gynnwys pobl hŷn a phobl anabl (hyd at 100% o ddefnyddwyr mewn ardaloedd gwledig iawn).

Datblygu'r economi lleol: mae'n sicrhau y gall trigolion sydd heb gludiant eu hunain fod yn economaidd weithgar drwy ddarparu siwrneiau sy'n gysylltiedig â gwaith ac wrth gael mynediad i addysg.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae rhyngberthynas gref rhwng cyllidebau trafniadaeth gyhoeddus ac addysg. Mae'r ddau yn cael eu rheoli ar hyn o bryd gan Bennaeth Gwasanaethau Prifffyrdd ac Amgylcheddol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Mae Asesiadau Effaith Cydraddoldeb blaenorol ar gyfer yr 2015/16 a'r toriadau arfaethedig (a ataliwyd) 2016/17, yn dangos y byddai yna effaith anghymesur ar bobl hŷn, pobl iau, pobl anabl a phobl ddiamddiffyn. Pobl fel hyn sydd yn dueddol o ddefnyddio'r gwasanaethau bws fwyaf. Roedd hyn felly yn rhan o'r meddylfryd ynghylch sicrhau fod pob cymuned a wasanaethir gan fws yn parhau i elwa o rhyw fath o wasanaeth. Bydd angen ystyried hyn ymhellach fel rhan o unrhyw drafodaethau am y gyllideb ar gyfer cludiant cyhoeddus yn y dyfodol.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Nid oedd cyfle i ymgynghori o fewn amserlen y cwmp. Roedd rhaid i swyddogion ymateb mewn sefyllfa o argyfwng.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Cyngor yn disgwyl cefnogaeth ychwanegol gan Lywodraeth Cymru i dalu am ran o'r gwariant ychwanegol yn 2016/17. Bydd unrhyw fylchau canlyniadol yn orwariant a ganiateir a chaiff ei drin yn rhan o sefyllfa gyffredinol y gwasanaeth a'r Cyngor sy'n cael ei adrodd i'r Cabinet drwy'r Adroddiad Cyllid misol. Bydd y sefyllfa gyllido barhaus y tu hwnt i'r flwyddyn ariannol hon yn cael ei ystyried fel rhan o gylich y gyllideb ar gyfer 2017/18.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- Risg i enw da o ran lleihad mewn trafndiaeth gyhoeddus (wedi'i liniaru drwy sicrhau bod pob cymuned yn cael rhyw fath o wasanaeth).
- Effaith economaidd ar ganol trefi a gostyngiad pellach yn nifer yr ymwelwyr (yn wahanol i leoliadau y tu allan i'r dref, mae'r bws yn dda yn cyrraedd canol trefi) (dim lliniaru).

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae gwasanaethau cludiant ysgol yn statudol pan fyddant yn diwallu Mesur Teithio gan Ddysgwyr 2008. Mae gwasanaethau bws lleol yn ddewisol (noder fodd bynnag, mae rhai gwasanaethau bws lleol yn cario Dysgwyr sydd â hawl statudol). Mae pwerau i dendro gwasanaethau bws lleol o fewn y Ddeddf Trafnidiaeth 1985.

ATODIAD

Darpariaeth yn y Dyfodol a awgrymir ar gyfer Gwasanaethau Cludiant i Deithwyr

Cynllun Gwaith i'r Dyfodol ar gyfer Tirwedd Newydd

(a) Gwasanaeth Addysg

Yn y tymor canolig, ailosod gwasanaethau presennol trwy gontract yw'r unig ddewis. Yn y tymor hwy, gallai'r Cyngor ystyried gweithredu ei fflyd ei hun unwaith eto.

(b) Gwasanaethau Bws Lleol

Byddai blaenoriaeth awgrymedig fel a ganlyn, mewn bras drefn o bwysigrwydd. Byddai angen sicrwydd cyllid er mwyn ariannu pob un o'r rhain. Mae cynllun o'r fath yn eithaf cyson â chyn Strategaeth Rhwydwaith Taith:

		Cost amcangyfrif net dangosol y flwyddyn i'r gyllideb gwasanaeth bws	Effaith gronnus
1	Sicrhau bod gwasanaethau strategol na weithredir yn fasnachol yn cael eu rhedeg ar Llun i ddydd Sadwrn, yn ystod y dydd	£314,000	£314,000
2	Sicrhau bod llwybrau eilaidd hefyd yn cael eu cynnwys, yn enwedig y rhai sy'n cario nifer sylweddol o ddysgwyr (mae'r rhain yn lleihau'r gost allfrig i'r Cyngor). Bydd lefel y gwasanaeth yn cael ei benderfynu gan y galw, a swm y cyllid o'r gyllideb cludiant addysg	£215,000	£529,000
3	Ystyried ffyrdd eraill o ariannu rhagor o wasanaethau bws "trydedd haen" yn y gymuned (gweler isod)	£224,000	£753,000
4	Cynnwys llwybrau strategol fin nos/dydd Sul sydd ddim yn cael eu darparu'n fasnachol pan fo symudiadau wedi'u nodi sy'n gysylltiedig â gwaith	£22,000	£775,000
5	Cynnwys gwasanaethau strategol eraill fin nos/nos Sul	£200,000	£975,000
6	Cynnwys nosweithiau sy'n weddill/Sul	£15,000	£990,000
		£990,000	£990,000

Bydd y ffigurau gwirioneddol yn dibynnu ar y tendrau a dderbyniwyd a'r ad-daliadau rhwng gwasanaethau bws lleol a chyllideb cludiant addysg. Mae amcangyfrifon yn tybio cerbydau hygyrch.

Y gyllideb ar gyfer 2016/17 yw £669,000. Felly, y ffigur amcangyfrifedig ychwanegol i dendr i amnewid tebyg at ei debyg, fyddai £321,000.

Mae sgôp yn gyffredinol, ac yn enwedig o fewn y gwasanaethau "trydedd haen" i wneud arbedion. Hyd yn hyn, mae swyddogion wedi bod yn fedrus wrth uno gwasanaethau gyda chyllidebau sydd ar gael.

Yn gysylltiedig â hyn, ac wrth ystyried rhaniad ôl-GHA lle mae gwasanaethau yn cael eu lledaenu ar draws nifer o weithredwyr, mae cyflwyno tocyn rhwydwaith ffurfiol yn caniatáu i deithwyr ddefnyddio tocyn i'w galluogi i symud yn hawdd rhwng

gwasanaethau, waeth pwy yw'r gweithredwr. Roedd hyn yn llai o flaenoriaeth pan roedd rhwydwaith unedig yn ne Sir Ddinbych.

Gwasanaethau Trydedd Haen

Yn hytrach na disgwyl i Lywodraeth Cymru dalu am yr holl gostau ychwanegol yn y tymor hir, gallai fod yn fwy buddiol i edrych ar ddewisiadau eraill a cheisio cyllid sy'n meinhaus'n raddol gan Lywodraeth Cymru i'w sefydlu, gyda'r bwriad o fod yn rhannol hunangynhaliol yn y dyfodol.

Efallai y byddai model amgen ar gyfer ardal fwy gwledig rhwng llwybrau bws strategol yn fwy priodol. Mae ardaloedd o'r fath yn cynnwys y rhai i'r de a'r gorllewin o Ruthun; yr ardal o amgylch Corwen; ac i'r gogledd-ddwyrain a gogledd-orllewin o Ddinbych. Mae hi bellach yn anodd cynnwys y rhain ac ar gost resymol.

Mae gan bob datrysiad gryfderau a gwendidau, ond fe allent gynnwys:

- Y Cyngor yn gwasanaethu yn uniongyrchol
- Y Cyngor yn prydlesu cerbydau i grwpiau neu weithredwyr cymunedol
- Cynllun ceir cymunedol
- Cymysgedd o rai o'r uchod lle y gallai cerbyd bach hygyrch ymgymryd â llwybrau ysgol y bore a'r prynhawn a bod ar gael ar gyfer gwasanaeth lled-alw/sefydlog rhwng oriau brig ysgol.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	27 Medi 2016
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Y Cyngorydd Hugh Evans, Arweinydd
Awdur yr Adroddiad:	Alan Smith, Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio
Teitl:	Diweddariad prosiectau a ariennir gan TAP

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r Grŵp Hyrwyddwyr Tref wedi cyfarfod i ystyried cynnydd y prosiectau sy'n weddill sy'n deillio o'r Cynlluniau Tref ac Ardal. Dyma eu hargymhellion.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae'r Grŵp Hyrwyddwyr Tref wedi ystyried sefyllfa'r prosiectau sy'n weddill ac yn hoffi argymhell bod y cyllid yn cael ei dynnu'n ôl i rai, a bod eraill yn cael eu hariannu yn eu lle.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- Bod y cyllid heb ei ymrwymo sy'n gyfanswm o £100,000 yn cael ei ddefnyddio i gefnogi'r cynlluniau a nodwyd yn yr adroddiad.

4. Manylion yr Adroddiad

Ym Mehefin 2015, cynhaliodd y Grŵp Hyrwyddwyr Tref adolygiad trwyadl a blaenoriaethu prosiectau a ariennir gan TAP. Mae'r rhain yn brosiectau 'Gorwel', roedd disgwyl i bob un ohonynt fod wedi'u cwblhau erbyn mis Mai 2017. Ers hynny, mae'r grŵp wedi bod yn monitro eu cynnydd, gan gynnwys cynllunio i ail-ddyrannu unrhyw danwariant prosiect a allai godi.

Mae'r Hyrwyddwyr Tref yn pryderu bod rhai prosiectau ar y rhestr yn ymddangos mewn perygl o beidio â chael eu cyflawni o fewn yr amserlen y cytunwyd arni. Sef:

Llyfrgell Llanelwy	£100,000
Pafiliwn Corwen	£50,000
Prosiect cyn ysgol Llangollen	£30,000

Yn y cyfarfod Hyrwyddwyr Tref 25 Gorffennaf, cafodd pob un o'r tri phrosiect hyn eu hadolygu a daeth Aelodau i'r casgliad:

- Dylai'r cyllid ar gyfer prosiect pafiliwn Corwen barhau i fod ar gael, gan fod gwybodaeth gyfredol yn dangos y byddai'r cynllun hwn yn cael ei gyflwyno o fewn yr amserlen.
- Roedd y cynnig gwreiddiol ar gyfer prosiect cyn ysgol Llangollen wedi bod yn anymarferol, fodd bynnag, roedd cynnig addasedig wedi ei gyflwyno i wella'r

adeilad presennol yn lle hynny. Ystyriodd yr Aelodau bod hwn yn darparu canlyniadau gwell tebyg i blant cyn-ysgol ac fe allai gael ei gyflwyno yn yr amser sydd ar gael, ond roeddent eisiau mwy o wybodaeth cyn gwneud penderfyniad.

- Ystyriodd yr Aelodau gynnig a oedd wedi'i ymestyn yn sylweddol ar gyfer prosiect Llyfrgell Llanellwyr. Fe wnaethant ofyn am fwy o wybodaeth am hyn, er mwyn penderfynu a ddylid cefnogi'r cynnig diwygiedig hwn neu gyfyngu ar gyllid i'r cynllun gwreiddiol. Roedd Aelodau hefyd eisiau bod yn hyderus y gallai naill fersiwn neu'r llall o'r cynllun hwn gael ei gyflwyno yn yr amserlen sydd ar gael.

Yn y cyfarfod blaenorol ar 28 Mehefin, roedd y grŵp wedi gofyn am gynigion gan Aelodau am brosiectau a allai ddefnyddio'r tanwariant disgwylidig ar y pryd o £49,000. Yn ystod yr adolygiad o brosiectau cyfredol, nodwyd tanwariant pellach o £20,000 ar y cynllun Llwybr Cyswllt Llantysilio, ac felly roedd hyn hefyd wedi'i ychwanegu at y pot sydd ar gael, gan wneud cyllid o £69,000 ar gael ar gyfer ail-ddyrannu.

Roedd 17 o gynigion wedi'u cyflwyno i'r grŵp, ac fe gafodd y rhain eu hasesu gan ddefnyddio'r un system sgorio â'r cynigion gwreiddiol. Cafodd dau brosiect eu hailasesu hefyd yn y cyfarfod ar ôl cyflwyno gwybodaeth ychwanegol. Ar sail yr asesiadau hyn, penderfynodd y grŵp argymhell i'r Cabinet y dylai'r cynigion canlynol gael eu hariannu:

Clwb Chwaraeon Llangollen - offer torri gwair newydd	£ 5,400
Pentre-dŵr - ailwampio Canolfan Gymunedol	£ 3,000
Gwelliannau amgylcheddol Cuning Green	£ 1,500
Hygyrchedd Canolfan Gymunedol Llyfrgell Rhuddlan	£12,000
Gwelliannau Amddiffyn Arfordirol y Rhyl Cam 2	£35,000
Placiau Pres Llwybr Clawdd Offa, Prestatyn	£ 5,000
Cyfanswm	£61,900

Yng nghyfarfod Pencampwyr Tref 6 Medi, ystyriodd yr Aelodau wybodaeth bellach am y rhestr o brosiectau a flaenoriaethwyd. O ganlyniad, penderfynodd yr Aelodau gefnogi cyllid parhaus cynllun Llyfrgell Llanellwyr fel y'u *cyflwynwyd yn wreiddiol*, cyn belled â'i fod yn cael ei gyflawni o fewn yr amserlen. Fodd bynnag, penderfynodd yr Aelodau *dynnu'r addewid o arian yn ôl* o gynllun cyn-ysgol Llangollen, gan nad oedd unrhyw wybodaeth bellach wedi dod i law ar hyn, ac nid oeddent bellach yn hyderus o'i gyflwyno'n llwyddiannus.

Ynghyd â rhai tanwariant o brosiectau a oedd wedi'u cwblhau o dan y gyllideb, roedd hyn yn gadael swm terfynol o £38,100 i gael ei ail-ddyrannu. Yn seiliedig ar y meini prawf sgorio, penderfynodd yr Aelodau ddyrannu cyllid i dri o brosiectau eraill ar y rhestr, sef:

Llwybr cyswllt Aberchwiler	£23,200
Sied Nwyddau Gallt Melyd	£11,500
Unedau Busnes Cae Cymro	£ 3,400

Disgwylir y bydd yr holl arian a ddyrannwyd yn cael ei wario erbyn diwedd mis Mai 2017. Bydd darparu'r holl brosiectau byw yn cael ei fonitro drwy'r cyfnod hwn ac adroddir ar y cynnydd yn ôl i Hyrwyddwyr Tref. Erbyn hyn nid oes unrhyw gyllid pellach ar gael ar gyfer prosiectau TAP.

5. **Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**
Bydd y penderfyniad hwn yn cefnogi'r defnydd effeithiol o arian y Cyngor i gefnogi mentrau cymunedol.

6. **Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**
Mae'r costau fel a nodwyd yn yr adroddiad

7. **Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai fod templed o'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei lenwi a'i atodi i'r adroddiad.**

Dylai'r rhain gael eu cynnal ar sail prosiect unigol lle bo angen.

8. **Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?**
Mae'r adroddiad yn cynnwys argymhellion gan y grŵp Hyrwyddwyr Tref o Aelodau, nid oes unrhyw ymgynghoriadau eraill wedi cael eu cynnal.

9. **Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**

Gall y cynigion yn yr adroddiad gael eu hariannu o fewn yr adnoddau presennol ac felly gellir eu cefnogi. Mae cynnydd y prosiectau angen parhau i gael eu monitro er mwyn sicrhau eu gweithrediad llwyddiannus ac i sicrhau bod gwerth am arian.

10. **Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**
Na fydd y cyllid a ddyrannwyd i brosiectau cymunedol yn cael eu defnyddio'n llawn.

11. **Pŵer i wneud Penderfyniad**
Mae Aelodau wedi cytuno y dylai'r Cabinet benderfynu sut i ddyrannu'r gyfran hon o gyllid yn y gymuned.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	27 Medi 2016
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Cyng. Hugh Evans, Arweinydd Rebecca Maxwell, Cyfarwyddwr Corfforaethol: Economi a'r Parth Cyhoeddus
Awdur yr Adroddiad:	Iwan Trefor Jones, Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru
Teitl:	Gweledigaeth Twf ar gyfer Economi Gogledd Cymru

1. **Am beth mae'r adroddiad yn sôn?**

Mae'r adroddiad hwn yn nodi canlyniadau trafodaethau diweddar ar lefel rhanbarthol am gyfleoedd i dyfu economi Gogledd Cymru'n sylweddol, a chanlyniad hynny fu paratoi dogfen Weledigaeth Twf i'w defnyddio mewn trafodaethau gyda Llywodraethau'r DU a Chymru.

2. **Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?**

Cymeradwyo "Gweledigaeth Twf Economi Gogledd Cymru" fel sail ar gyfer trafodaethau gyda Llywodraethau'r DU a Chymru dros Gais Cynllun Twf ar gyfer y rhanbarth.

3. **Beth yw'r Argymhellion?**

Gwahoddir y Cabinet i

- gymeradwyo "Gweledigaeth Twf ar gyfer Economi Gogledd Cymru" (atodwyd yn Atodiad 1) ac i gefnogi ei ddefnydd fel sail ar gyfer trafodaethau gan Fwrdd Uchelgais Gogledd Cymru gyda Llywodraethau'r DU a Chymru dros Gynnig Cynllun Twf ar gyfer y rhanbarth, a
- nodi y bydd unrhyw Gynnig Cynllun Twf sy'n codi yn cael ei gyflwyno gerbron y Cyngor am benderfyniad cyn i Gyngor Sir Ddinbych wneud unrhyw ymrwymiad.

4. **Manylion yr adroddiad**

Wedi ei atodi at yr adroddiad hwn mae dogfen "Gweledigaeth Twf ar gyfer Economi Gogledd Cymru". Mae'n nodi'n glir Strategaeth, Blaenoriaethau a Chynllun Gweithredu Prosiectau Strategol er mwyn cyflawni twf economaidd a chyflogaeth gynaliadwy ar draws y rhanbarth.

Mae'r ddogfen "Gweledigaeth Twf" yn darparu'r fframwaith strategol a'r cyd-destun i bartneriaid strategol, yn arbennig Llywodraethau'r DU a Chymru, er mwyn cyd arwain buddsoddiad i Ogledd Cymru a chasglu adnoddau at ei gilydd i gyllido prosiectau strategol.

Mae hefyd yn gosod uchelgais glir ar gyfer Gogledd Cymru, yn arbennig o safbwynt datblygiad seilwaith, sgiliau a chyflogaeth, a thwf busnes. Os caiff cyllid ei ddiogelu

er mwyn cyflawni cynlluniau gweithredu'r prosiectau, bydd y rhanbarth yn profi twf economaidd cynaliadwy a bydd gwerth economi Gogledd Cymru yn tyfu o £12.8 biliwn yn 2015 i £20 biliwn erbyn 2035. Bydd cyfradd twf o'r fath yn cynhyrchu o leiaf 120,000 o gyfleoedd cyflogaeth newydd.

Mae cydweithio a gweithio mewn partneriaeth yn thema sy'n tansello'r ddogfen "Gweledigaeth Twf" yn gyson, gydag ymrwymiad cryf gan y sector breifat ac agwedd "Tîm Gogledd Cymru". Mae hyn yn adeiladu ar y cynghreiriau cryf a'r cyd gynllunio sydd eisoes wedi digwydd yn y rhanbarth drwy waith Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.

Mae ymgynghori dwys wedi ei gynnal drwy gydol y broses o baratoi'r "Weledigaeth Twf". Mae sefydliadau fel Prifysgol Bangor, Prifysgol Glyndŵr, Grŵp Llandrillo-Menai, Coleg Cambria, LEP Swydd Gaer a Warrington, Byrddau Ardaloedd Menter, Cynghrair Mersi a'r Ddyfrdwy, Llywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU ac eraill wedi bod yn ymwneud ac wedi ymgysylltu gyda'r gwaith dros y misoedd diwethaf.

Mae cyfraniad sylweddol wedi dod o'r sector breifat drwy Gyngor Busnes Gogledd Cymru. Maent wedi bod yn rhagweithiol, gan chwarae rôl sylweddol wrth greu a datblygu'r Weledigaeth Twf a'r Strategaeth. Yn ei gyfarfod ar 4 Gorffennaf, 2016 cymeradwyodd y Cyngor Busnes y "Weledigaeth Twf" a chymeradwyodd ei Gynllun Gweithredu.

Mae rôl yr Awdurdodau Lleol hefyd wedi bod yn hanfodol bwysig. Cyfarfu Arweinyddion a Phrif Weithredwyr 6 Awdurdod Lleol ar 15 Gorffennaf, 2016 a chefnogwyd cyflwyno "Gweledigaeth Twf" i Lywodraethau'r DU a Chymru.

Mae cyswllt positif wedi ei wneud gydag Ysgrifennydd newydd y Cabinet dros yr Economi a Seilwaith Llywodraeth Cymru. Mae wedi rhoi cefnogaeth anffurfiol i'r cysyniad o "Weledigaeth Twf" ar gyfer Gogledd Cymru, sy'n integredig â Gogledd Orllewin Lloegr ac yn gysylltiedig ag economi'r DU yn ehangach.

Mae trafodaethau cadarnhaol hefyd wedi eu cynnal gydag Ysgrifennydd Gwladol Cymru a'r Is-Ysgrifennydd Gwladol yn Swyddfa Cymru.

Cafodd y ddogfen ei chymeradwyo'n swyddogol gan Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn ei gyfarfod ar 1 Awst 2016.

Mae sylfaen eang o gefnogaeth ar draws yr amrywiol sectorau i ranbarth y "Weledigaeth Twf" felly. O ganlyniad i'r sylfaen hon a chryfder y gefnogaeth nid oes amheuaeth y bydd cyfunoliaeth a momentwm wrth gyflawni'r Strategaeth.

Rydym nawr yn ceisio cymeradwyaeth ffurfiol chwe Chabinet yr Awdurdodau Lleol yn y rhanbarth ar gyfer y weledigaeth a'r strategaeth.

Y bwriad wedyn yw cynnal trafodaethau gyda Changhellor y Trysorlys, Swyddfa Cymru a Llywodraeth Cymru, yn arbennig o safbwynt rhaglen fuddsoddi bosib er mwyn cyflawni cynllun gweithredu'r prosiectau. Bwriedir cynnal trafodaethau hefyd am "Gynllun Twf" posib ar gyfer Gogledd Cymru. Ystyrir y Cynllun Twf fel un o'r

cerbydau i ddiogelu buddsoddiad i gyflawni amcanion a dyheadau'r "Weledigaeth Twf" rhwng nawr a 2035.

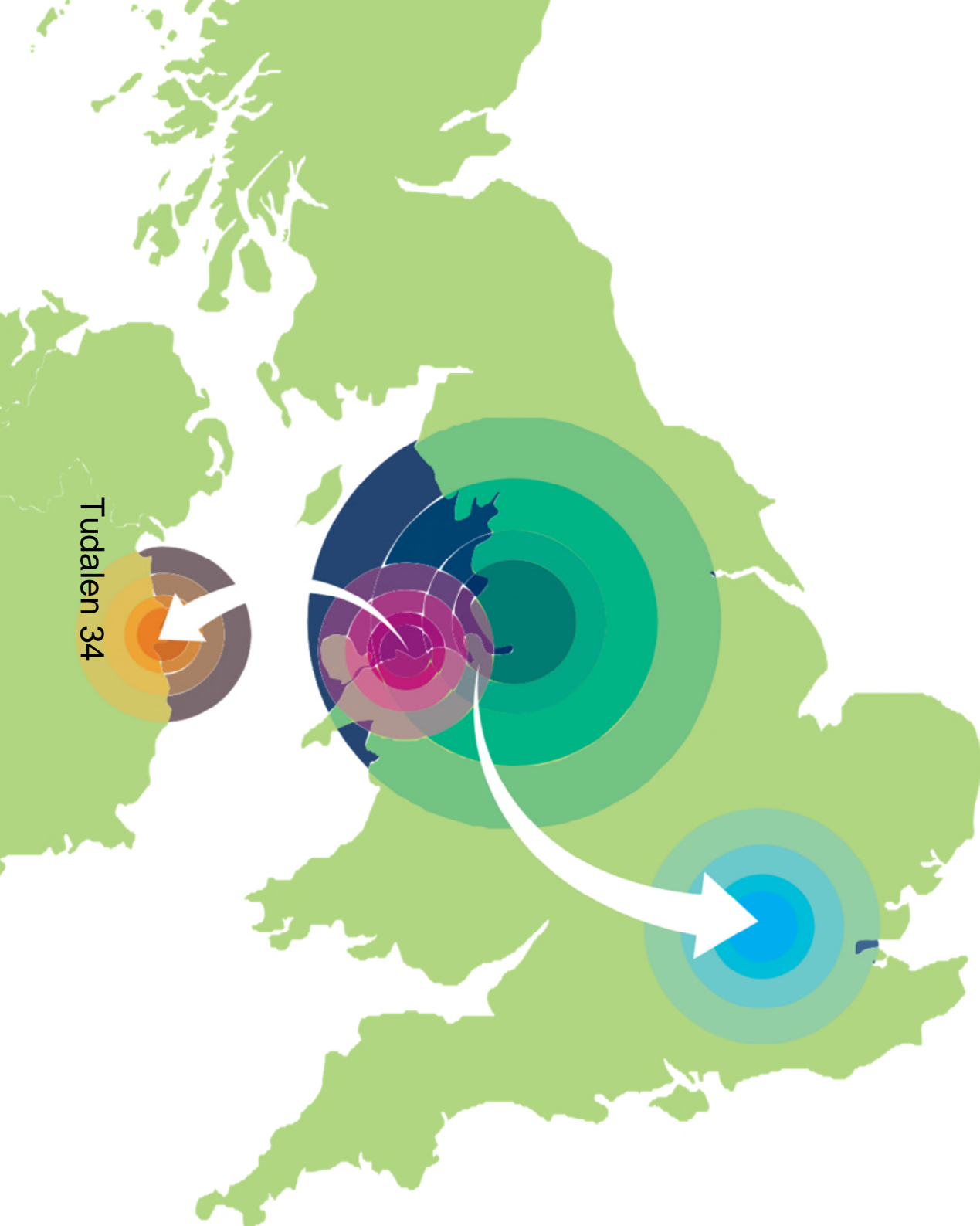
- 5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**
Mae datblygu'r Economi Lleol yn flaenoriaeth o fewn Cynllun Corfforaethol cyfredol y Cyngor. Tra gall llawer o'r gwaith sy'n ymwneud â hyn gael ei wneud ar lefel lleol, nid oes amheuaeth fod cryfhau'r economi rhanbarthol hefyd yn hanfodol. Mae'r gwaith i sefydlu Gweledigaeth ar y cyd ar gyfer Twf Economaidd i Ogledd Cymru yn gydran graidd a disgwylir y byddai datblygu Cais Cynllun Twf yn un ffordd o gyflawni'r weledigaeth twf rhanbarthol.
- 6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**
Does dim costau ychwanegol yn codi o ganlyniad i'r adroddiad hwn. Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn cyfrannu £30,000 i'r prosiectau sy'n cael eu gwneud gan Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Caiff cyfraniadau gan Lywodraeth Cymru a Chyngor Busnes Gogledd Cymru eu hychwanegu at y cyllid hwn. Fel bydd trafodaethau ar gyfer Cais Cynllun Twf posib yn datblygu, gallai'r angen am gyllid ychwanegol ddod i'r amlwg ond maent yn anhysbys ar hyn o bryd. Bydd amodau unrhyw Gais Cynllun Twf yn ei hun yn pennu unrhyw gyfraniadau posib y gellid gofyn i'r Cyngor ei wneud. Bydd y rhain yn ddibynnol ar drafodaeth bellach a phenderfyniad ffurfiol drwy strwythurau llywodraethol addas y Cyngor cyn gwneir unrhyw ymrwymadau pendant.
- 7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed o'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei gwblhau fod wedi ei atodi i'r adroddiad**
Ni chynhaliwyd Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb hyd yn hyn. Bydd hyn yn cael ei gynnal gan Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru ar gyfer y rhanbarth gyfan fel bydd amodau unrhyw Gais Cynllun Twf ffurfiol yn cael eu datblygu.
- 8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?**
Fel a nodwyd yn yr adroddiad, mae ymgynghori dwys wedi ei wneud ar lefel ranbarthol. Yn lleol, mae Cynghorwyr wedi cael eu briffio mewn Cyfarfodydd Briffio o fewn y Cyngor. Mae aelodau Bwrdd Rhaglen Uchelgais Economaidd Sir Ddinbych wedi derbyn y newyddion diweddaraf wrth i drafodaethau rhanbarthol gael eu cynnal.
- 9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**
Nid yw cymeradwyo'r Weledigaeth Twf yn ei gwneud yn ofynnol i'r cyngor ymrwymo unrhyw gyllid ychwanegol. Mae'n bosib y bydd datblygiad pellach y fframwaith strategol yn gofyn am gyllid neu adnoddau ychwanegol gan y cyngor ond byddai penderfyniadau yn ddibynnol ar drefniadau penderfyniadau llywodraeth fewnol a chymeradwyo cyn ymrwymo.
- 10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn wneud i'w lleihau?**
Nid yw'r ddogfen Gweledigaeth Twf yn cyflwyno unrhyw risgiau penodol yn ei hun. Fel bydd yn datblygu i gynllun gweithredu, gan gynnwys trafodaethau ar gyfer Cais Cynllun Twf, bydd risgiau ariannol, gweithredol, a risgiau i enw da yn amlygu eu hunain. Bydd y rhain yn cael eu hystyried fel rhan o'r gwaith rhanbarthol i gyflawni yn erbyn y Ddogfen Weledigaeth ac yn cael eu hadrodd i'r Cyngor maes o law pan fydd angen unrhyw gymeradwyaeth ffurfiol gan Gyngor Sir Ddinbych.

Fel gydag unrhyw weithgarwch datblygu economaidd, mae risg na fydd y farchnad yn ymateb ac na fydd twf economaidd yn datblygu. Fel lliniaru, mae'r Weledigaeth Twf wedi ei selio ar drafodaethau manwl ac asesiad proffesiynol o economi Gogledd Cymru, a'i chryfderau, ei gwendidau a'r potensial i dyfu.

11. Pŵer i wneud Penderfyniad
a.2 Deddf Llywodraeth Leol 2000

Gweledigaeth ar gyfer Twf yr Economi yng Ngogledd Cymru

Tudalen 33

“Rhanbarth hyderus,
cydlynol sydd â thwf
economaidd
cynaliadwy, sy'n elwa
i'r eithaf o lwyddiant
sectorau economaidd
gwerth uchel a'i
gysylltiad ag
economïau Pwerdy'r
Gogledd ac Iwerddon.”

GWELEDIGAETH AR GYFER GOGLEDD CYMRU

Gweledigaeth sengl, gyd-gysylltiedig yw hon ar gyfer twf economaidd a chyflogaeth i Ogledd Cymru. Fe'i cyflawnir drwy gydweithio a gweithio mewn partneriaeth, gyda'r sector preifat yn chwarae rhan bwysig ac ymagwedd "*Tîm Gogledd Cymru*", yn adeiladu perthnasau economaidd agos gydag ardaloedd cyfagos.

Bydd yn creu' amodau priodol i gefnogi darparu blaenoriaethau Isadeiledd Cenedlaethol Llywodraeth y DU yng ngogledd Cymru hefyd, yn benodol Wylfa Newydd - sy'n un o'r buddsoddiadau sector preifat mwyaf yn y DU - a'r prosiect moderneiddio'r rheilffyrdd o Crewe i Gaergybi, a fydd yn cynnwys trydaneiddio.

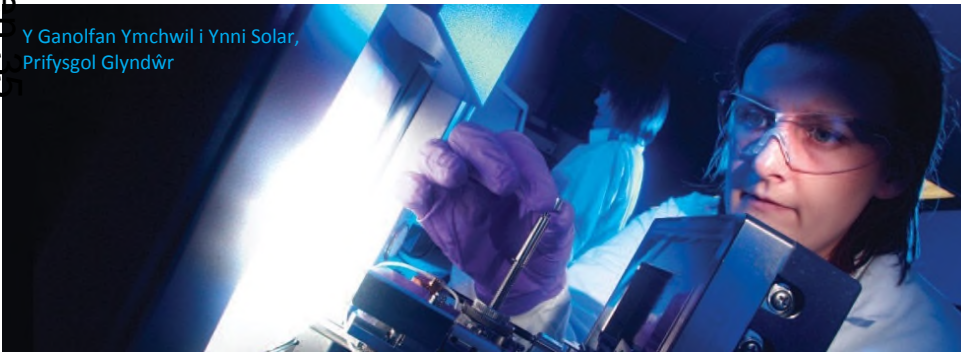
Cyflwynir ein huchelgais ar gyfer gogledd Cymru yn 2035 yn adran 2 y papur hwn, tra bod adrannau 3 a 4 yn nodi ein Strategaeth a'n Cynllun Gweithredu Prosiectau i ddarparu twf a galluogi i'r sector preifat fuddsoddi a rhoi hwb i gynhyrchiant.

Mae'n bwysig pwysleisio mai pwrpas y papur hwn yw adnabod ein gweledigaeth ar gyfer twf i ogledd Cymru, a threfnu ein Strategaeth a'n pecyn o brosiectau i wireddu'r weledigaeth honno.

Ymchwilir i amrywiol raglenni ariannu er mwyn cefnogi gweithrediad y Strategaeth a'r Cynllun Gweithredu Prosiectau, yn benodol cynnig Cynllun Twf gyda Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.

Tudalen 10

Y Ganolfan Ymchwil i Ynni Solar,
Prifysgol Glyndŵr

Mae nifer o resymau dros fynd ar ôl gweledigaeth o'r fath:

- Gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol gogledd Cymru;
- Cefnogi a chadw pobl ifanc yng nghymunedau'r rhanbarth;
- Mynd i'r afael â diweithdra a seگردod ledled y rhanbarth;
- Cefnogi a galluogi buddsoddiad sector preifat yn y rhanbarth i roi hwb i gynhyrchiant economaidd a gwella perfformiad economaidd a chyflogaeth gogledd Cymru.

GOGLEDD CYMRU YN 2035.....

Gwireddir y weledigaeth drwy glystyrau economaidd gwerth uchel ledled gogledd Cymru.

Bydd gan y **clwstwr ynni** arbenigedd mewn cynhyrchu ynni, technolegau a phrosesau carbon isel, gyda busnesau wedi'u paratoi'n dda i elwa ar gyfleoedd o ganlyniad i fuddsoddiad yn Wylfa Newydd, Adweithyddion Modiwlwr Bychain Trawsfynydd a phrosiectau ynni llanw ac ynni gwynt oddi ar y tir. Bydd gan fusnesau o fewn y clwstwr gysylltiadau cryf gyda chanolfannau ymchwil ynni blaenllaw, yn enwedig yn ardal Pweryd'r Gogledd, er mwyn hwyluso rhannu gwybodaeth yn effeithiol, arloesedd, ymchwil a Datblygu o ansawdd uchel, a masnacheiddio technoleg.

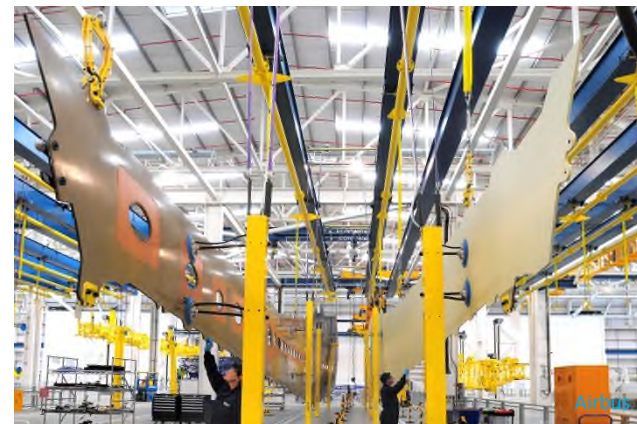
Bydd y **clwstwr digidol** yn bwysig, gwneir pob ymdrech i elwa ar gyfleoedd synergedd gyda gweithgarwch datblygiadau clwstwr y sector ynni mewn rhanbarthau eraill cyfagos, yn enwedig cyfleoedd cadwyni cyflenwi. Bydd gogledd Cymru, ynghyd â'r ardal draws-ffiniol a gogledd-orllewin Lloegr, yn cael eu gosod fel un o leoliadau mwyaf blaenllaw'r DU ar gyfer buddsoddi mewn cynhyrchu ynni a chadwyni cyflenwi yn ymwneud ag ynni, gydag arbenigedd mewn busnes ac academia i achub ar gyfleoedd am y galw byd-eang ar gyfer ynni carbon isel neu dim carbon.

Bydd y **clwstwr gweithgynhyrchu uwch** yn y rhanbarth yn hynod gystadleuol ar y llwyfan byd-eang. Bydd y rhanbarth yn ferw o weithgareddau yn y clwstwr hwn, gan adeiladu ar rwydwaith cryf o

gwmnïau angori gyda phroffil rhyngwladol a mantais gystadleuol o fewn awyrfod, deunyddiau a phrosesau, peirianeg forol ac amgylcheddol, cerbydau modur, electroneg a bwyd.

Cyflenwir y cwmnïau angori yn y clwstwr hwn gan y mentrau bach a chanolig o fewn y rhanbarth sydd ag enw da am ansawdd uchel. Bydd y clwstwr yn elwa o bortffolio o safleoedd datblygu â gwasanaethau da ynghyd ag argaeledd asedau a chyfleusterau gwybodaeth gymhwysol, yn enwedig o fewn addysg uwch. Gyrrir twf yn y clwstwr hwn yn benodol gan y Parthau Menter (megis Parth Menter Glannau Dyfrdwy), ynghyd â buddsoddiad newydd ym Mhorth y Gogledd, Glannau Dyfrdwy; Parc Diwydiannol Wrecsam; Parc Busnes Llanellwy; Parc Bryn Cegin, Bangor a Pharc Cybi, Caergybi.

Bydd y **clwstwr digidol** yn rhan annatod o'r rhanbarth a bydd twf cyflym nifer o fusnesau digidol yn cadarnhau safle gogledd Cymru fel hwb o ragoriaeth technoleg yn y DU.

Bydd y sector digidol amrywiol, yn cynnwys cyfrifiannu perfformiad uchel, dadansoddi data, y cyfryngau, cyfrifiant gwybyddol ac ati, yn allweddol i'r rhanbarth, gan greu sectorau arloesol newydd a chreu ffyrdd newydd o ymgymryd â busnes. Y clwstwr digidol fydd peirianwaith twf yng

ngogledd Cymru, gan adeiladu ar y manteision cystadleuol yn nhermau academia, ansawdd bywyd a phrydferthwch naturiol eithriadol, ac isadeiledd o ansawdd.

Bydd y diwydiannau creadigol, datblygu meddalwedd, technoleg iechyd a gwyddor ariannol oll yn rhan o glwstwr o'r fath, gan fagu eu momentwm eu hunain ar gyfer twf. Bydd ein cryfder mewn technoleg ddigidol yn cael ei yrru gan ymchwil gymwys gref o Brifysgolion a Cholegau Addysg Bellach y rhanbarth gyda pheirianwyr trydanol a meddalwedd yn gyrru'r arbenigedd mewn caledwedd a chyfathrebu diwifr. Bydd rhai safleoedd strategol yn rhoi ffocws ar gyfer gweithgareddau yn y sector digidol, yn benodol Parc Gwyddoniaeth Menai, Parc Technoleg Wrecsam a Pharc Busnes Llanelwy.

Bydd gan y rhanbarth grynodiad uchel o gwmnïau digidol - clwstwr technoleg sylweddol, gan greu 'cyffro' gwirioneddol a fydd yn llwyddo i sbrydoli pobl ifanc a chreu delwedd o ranbarth modern, eangfrydig ac bydd â chysylltiadau da.

Mae Gogledd Cymru yn economaidd gysylltiedig â **Phwerdy'r Gogledd**. Ni ydd ffiniau gweinyddol yn rhwystr, gydag economi gogledd Cymru wedi'i gysylltu'n annatod a'i alinio'n agos â gogledd-orllewin Cymru.

Bydd cydweithio ar draws ffiniau yn digwydd hefyd wrth gyflwyno prosiectau strategol, megis cludiant, a datblygu clystyrau gwerth uchel allweddol a fydd yn rhoi hwb i berfformiad a chynhyrchiant economaidd.

Mae rhai o'r prosiectau trawsffurfiol allweddol yn y rhanbarth, megis Wylfa Newydd ac Adweithyddion Modiwlwr Bychain Trawsfynydd, yn cynnig synergedd posib anferthol gyda'r clwstwr ynni ym Mhwerdy'r Gogledd, a bydd yn elwa'n uniongyrchol o'r arbenigedd gweithgynhyrchu uwch sy'n bodoli o fewn sefydliadau megis Canolfan Ymchwil

Gweithgynhyrchu Uwch Niwclear sydd yn Sheffield a Dalton Institute Prifysgol Manceinion.

Yn ogystal, bydd y rhanbarth yn elwa o ddatblygu cysylltiadau masnachu, masnachol a busnes gydag Iwerddon. Gwneir y mwyaf o'r buddion economaidd o fod wedi'n gosod rhwng prif ganolfannau economaidd megis Manceinion a Dilyn - gan gynyddu'n hapêl ymhellach fel prif gyrchfan busnes.

Bydd gwella'r isadeiledd cludiant ac economaidd rhanbarthol yn cefnogi twf tai cynaliadwy ac yn gwella mynediad i'r rhanbarth i hyrwyddo'r hyn sydd ganddo i'w gynnig i ymwelwyr. Bydd Gwireddu'r Weledigaeth wedi'i integreiddio mewn cynlluniau ar gyfer cynllunio a datblygu cymunedau cynaliadwy sy'n parchu nodweddion diwylliannol ac ieithyddol unigryw'r rhanbarth.

Bydd gwireddu'r uchelgais hon yn sicrhau y bydd gan ogledd Cymru gynnig rhanbarthol cryf i Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru. Bydd y cynnig hwn yn grynodiad o fusnesau arloesol mewn clystyrau economaidd gwerth uchel wedi'u sefydlu yn y rhanbarth, gan elwa i'r eithaf ar y sail sgiliau lefel uchel, isadeiledd o ansawdd a chysylltiadau ardderchog gyda Phwerdy'r Gogledd. Bydd crynodiad o'r fath yn sefydlu gogledd Cymru fel "Canolfan Ragoriaeth" er mwyn lleoli busnesau mewn clystyrau gwerth uchel ac o ganlyniad, gan roi hwb i lefelau cynhyrchedd y DU a chydbwysu'r economi.

STRATEGAETH I GYFLAWNI'R WELEDIGAETH

Wrth galon y weledigaeth mae'r ysfia i wella **cynhyrchedd, yr awydd i gystadlu a thwf** ledled gogledd Cymru.

Mae wedi'i ddatblygu a'i gytuno arno gan bartneriaeth eang o bobl, sefydliadau a busnesau sy'n rhannu balchder mewn ardal sydd ag asedau, heriau a chyfleoedd unigryw, ynghyd ag uchelgais ar gyfer yr ardal honno.

Bydd y ffocws ar greu'r amodau priodol er mwyn i gystyrau economaidd gwerth uchel megis ynni, gweithgynhyrchu uwch'r sector digidol ffynnu ac er mwyn rhoi sbectol i'r cyfraniad i berfformiad yr economi.

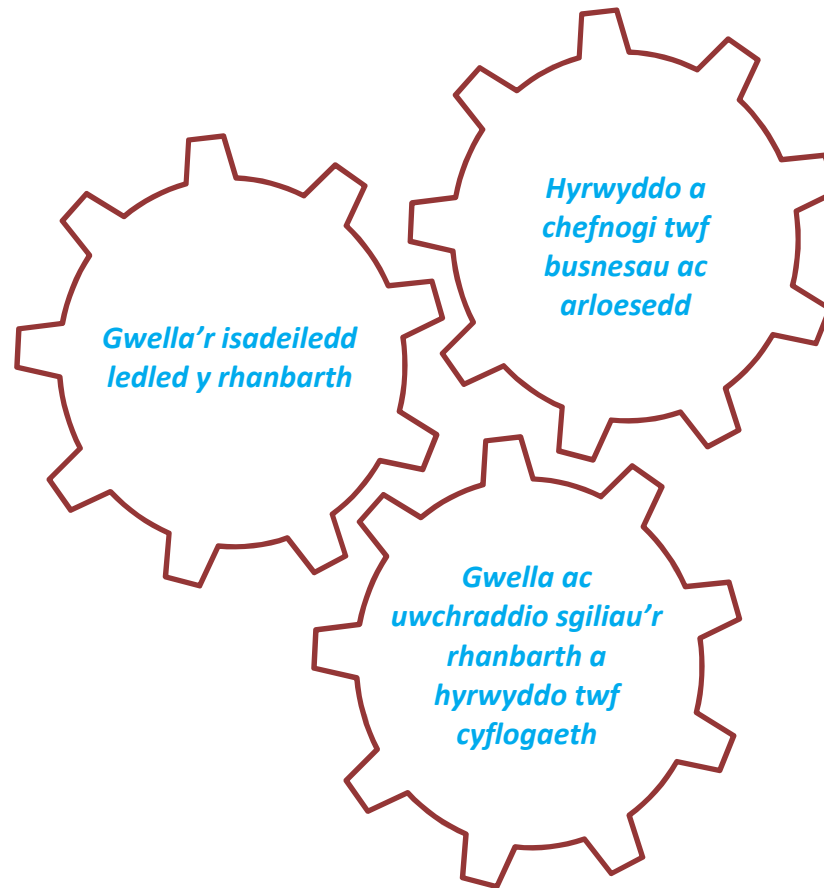
Cyflawnir hyn drwy adeiladu ar gryfderau sylfaenol busnesau presennol a dod dros unrhyw rwystrau a heriau drwy ddarparu pecyn o brosiectau strategol sydd eu hangen er mwyn cael newid cadarnhaol i drawsffurfio'r economi.

Mae cynyddu cynhyrchedd yn nod allweddol. Fodd bynnag, er mwyn cyflawni hyn yn llwyddiannus, a darparu economi mwy llwyddiannus a chytbwys, bydd angen buddsoddiad hirdymor er mwyn mynd i'r afael â heriau hirdymor, yn benodol ym meysydd trafniadaeth, sgiliau a chyflogaeth, cefnogi busnes ac anghenion

tai.

Bydd y Strategaeth y cyflawni'r weledigaeth o gynyddu cynhyrchedd, twf a swyddi drwy ganolbwyntio ar yr isod:

Gwella'r isadeiledd ledled y rhanbarth, yn enwedig trafniadaeth a digidol, er mwyn hwyluso a galluogi buddsoddiad economaidd a gwireddu potensial economaidd gogledd Cymru. Rhaid diweddarau technoleg ddigidol yn sylweddol er mwyn bod yn alluogwr allweddol ar gyfer cynhyrchedd ac yn rhywbeth sy'n gyrru arloesedd a masnachu rhyngwladol. Hefyd, mae angen canolbwyntio ar wella mynediad i safleoedd cyflogaeth, a mynd i'r afael â phroblemau tagfeydd traffig ar rai llwybrau ffyrdd penodol, yn enwedig yn ardal y ffin. Rhaid buddsoddi yn rhwydwaith rheilffyrdd gogledd Cymru hefyd - mae trydaneiddio'r rheilffordd yn flaenoriaeth ynghyd â gwella amllder, cyflymder ac ansawdd y gwasanaethau rheilffordd. Hefyd, rhaid i'r rhanbarth sicrhau bod portffolio o safleoedd datblygu yn bodoli sy'n ymateb i'r farchnad, wedi'u gwasanaethu'n dda, sydd ar gael yn rhwydd ac sy'n bodloni anghenion sectorau a chlystyrau economaidd heddiw ac yfory, yn enwedig ar hyd coridor yr A55. Mae hyn yn hanfodol os ydym am fod yn lleoliad y mae busnesau yn

ei ffafrio a denu buddsoddiad. Bydd gofyn i'r cynnig tai ledled gogledd Cymru - sy'n gydran allweddol o alluogi twf - ymateb i newidiadau demograffig a bodloni anghenion tai ledled y rhanbarth. Bydd angen annog cynlluniau i ddarparu tai o safon ar draws amrediad o ddaliadaethau, sy'n addas ar gyfer amrediad o lefelau incwm a dyheadau yn agos at ganolfannau cyflogaeth mawr.

Gwella ac uwchraddio sgiliau'r rhanbarth a hyrwyddo twf cyflogaeth, gan ganolbwyntio'n benodol ar wella'r cyflenwad o sgiliau uwch yn y clystyrau economaidd gwerth uchel a mynd i'r afael â diweithdra. Rhaid cefnogi cyflogwyr yn y rhanbarth i yrru darpariaeth sgiliau sy'n ymateb i'w hanghenion, gan gadw hyblygrwydd i ymateb i ofynion sy'n newid. Rhaid i ni hefyd sicrhau bod pobl ifanc ac oedolion yn y rhanbarth yn meddu ar y sgiliau y mae cyflogwyr eu hangen a sicrhau bod yr ardal yn darparu cynnig cyflogaeth deniadol i ddenu a chadw gweithwyr, yn enwedig y rheini sydd â sgiliau lefel uchel. Mae'r Ganolfan Gweithgynhyrchu Uwch yng Nglannau Dyfrdwy, y Ganolfan Technoleg Awyrfod ym Mrychdyn a'r Ganolfan Sgiliau newydd ar gyfer Llangenni a'r Amgylchedd yn Llangefni yn enghreifftiau o brosiectau allweddol sydd â'r potensial i wella'r gwaith a mae angen eu darparu er mwyn cefnogi'r agenda sgiliau. Bydd rhaid i'r system addysg yn y rhanbarth fod yn fwy seiliedig ar y galw, gan adlewyrchu blaenoriaethau cyflogwyr a sectorau twf yn y cwricwlwm addysg. Rhaid i ni hefyd sicrhau bod y rheini sy'n chwilio am waith yn meddu ar y sgiliau er mwyn cael mynediad i gyflogaeth gynaliadwy, ac mae angen cefnogi'r rheini sydd mewn gwaith i ddatblygu eu potensial. Ymdrinnir â diweithdra drwy ddarparu rhaglenni integredig a

chydlynol a fydd yn canolbwyntio'n benodol ar anghenion ac amgylchiadau'r unigolyn - gan roi'r hyder a'r gefnogaeth iddynt allu mynd i mewn i'r farchnad lafur.

Hyrwyddo a chefnogi twf busnesau ac arloesedd, yn enwedig mewn sectorau allweddol, a chryfhau cadwyni cyflenwi o fewn y rhanbarth. Mae angen i ni greu amgylchedd cefnogol a chystadleuol iawn i'n busnesau, fel eu bod yn parhau'n wydn ac wedi'u sefydlu'n lleol. Mae'n hanfodol bod y gefnogaeth hon yn cael ei chydlynu'n effeithiol, yn enwedig drwy ymagwedd Tîm Gogledd Cymru. Yn ogystal, bydd cyfle i fusnesau yn y rhanbarth i elwa i'r eithaf ar gynlluniau buddsoddiad sector preifat sylweddol, megis Wylfa Newydd, Parth Menter Glannau Dyfrdwy, Orthios Caergybi, ac mae'n hanfodol y rhoddir y gefnogaeth a'r adnoddau cywir iddynt allu cael mynediad i'r cadwyni cyflenwi perthnasol a chadw gwariant yn y rhanbarth. Rhaid i ni hefyd roi hwb i dwf mewn mentrau ar draws allforio, arloesedd a busnesau newydd, yn enwedig drwy ymyraethau sydd â chyswllt ac ymrwymiad llawn y sector preifat. Rhaid i ni hefyd sicrhau bod y gwasanaethau a'r cyfleusterau priodol ar gael yn y rhanbarth i gefnogi'r sector busnes i gael mynediad i adnoddau Ymchwil a Datblygu, yn benodol o addysg uwch ac addysg bellach. Mae angen mentrau marchnata rhagweithiol hefyd er mwyn denu buddsoddiad newydd, gan adeiladu ar gryfderau lleoliadau amrywiol ledled y rhanbarth, a sefydlu Gogledd Cymru fel cyrchfan allweddol. Yn syml, rhaid i ni gael enw gwell fel lleoliad ardderchog o safon uchel ar gyfer buddsoddiad newydd, yn benodol yn y clystyrau economaidd gwerth uchel.

Rhennir y buddion er mwyn cefnogi twf cynaliadwy'r gwahanol isranbarthau yng ngogledd Cymru.

Rhoddir ystyriaeth yn awr i ffurf o fodel llywodraethu a fydd yn gynhwysol a gyda'r modd o weithredu'n brydlon a chadarn, ynghyd ac ymgymryd â gwaith cyd-gynllunio gyda Phartneriaethau Rhanbarthol fel Sir Gaer a Warrington.

PROSIECTAU STRATEGOL I GYFLAWNI'R STRATEGAETH

Mae portffolio o brosiectau strategol wedi'u hadnabod er mwyn cefnogi'r gwaith i wireddu'r strategaeth. Mae'r prosiectau hyn - sydd oll wedi'u hadnabod fel blaenoriaethau gan bartneriaeth yn cynnwys Awdurdodau Lleol, Llywodraeth Cymru, y sector preifat a Cholegau Addysg Uwch ac Addysg Bellach - wedi'u cynnwys isod dan y penawdau perthnasol.

Dylid nodi bod blaenoriaethau allweddol y chwe Awdurdod Lleol ar gyfer Isadeiledd, Sgiliau a Thwf Busnes wedi'u hymgorffori o fewn y portffolio hwn.

Tudalen 40

Cynllun Isadeiledd i alluogi twf:

Ffyrdd

- Prosiect Gwella Llwybr yr A55 / A494 (£210m), gwella'r prif fynediad o ogledd Cymru i Bwerdy'r Gogledd*:
 - Gwelliant Aston Hill
 - Ffordd amgen Pont Sir y Fflint
- Gwelliannau Capasiti a Gwytnwch yr A55 (£35m):
 - Materion tagfeydd traffig mewn mannau cyfyng allweddol e.e. Helygain ac Abergele
 - Gwelliannau gwytnwch
- Prosiect Gwella Llwybr yr A483 / A5 (£300m), gwella'r prif fynediad o ogledd Cymru i Ganolbarth a De Lloegr*:
 - Cyffordd yr A483 / A55 ym Mharc Busnes Caer
 - Cyffyrdd Canol Tref Wrecsam
 - Cyffyrdd yr A483 / A5 yn Halton drwy Groesoswallt
- Yr A55 ar draws y Fenai (£135m)
- Yr A487 Ffordd Osgoi Caernarfon Bontnewydd (£85m)
- Mynediad Porthladd Caergybi (£10-15m)

	<ul style="list-style-type: none"> • Mynediad lleol i gyfleoedd cyflogaeth
Rheilffordd	<ul style="list-style-type: none"> • Darparu prosiectws manwl (Growth Track 36) sy'n amlinellu ein huchelgais ar gyfer gwelliannau gwasanaethau rheilffordd a chysylltedd gyda'r HS2 yn hwb Crewe - gan gynnwys cynigion i wella: <ul style="list-style-type: none"> • Gwelliannau amllder a chyflymder y gwasanaeth (£20m - £25m)* • Gwelliannau capasiti y rhwydwaith (£35m)* • Gwelliannau i'r cerbydau • Trydaneiddio'r rhwydwaith (£750m)* • Gwell gorsafoedd yng Nglannau Dyfrdwy
Trafnidiaeth Integredig	<ul style="list-style-type: none"> • Darparu rhwydwaith trafndiaeth teithwyr rhanbarthol sy'n integreiddio'n llawn yr holl foddau trafndiaeth.
Safleoedd ac Eiddo Strategol	<ul style="list-style-type: none"> • Gwireddu rhaglen wedi'i rheoli sy'n darparu safleoedd cyflogaeth strategol gydag isadeiledd cysylltiedig yn cynnwys mynediad: <ul style="list-style-type: none"> • Porth y Gogledd, Glannau Dyfrdwy (£10m)* • Warren Hall, Brychdyn (£20m)* • Ehangu Parc Technoleg Wrecsam (£10m)* • Ymestyn Stad Ddiwydiannol Wrecsam (£15m)* • Ailddatblygu Ardal Fusnes Wrecsam (£8m)* • Ehangu Parc Busnes Llanellwyr (£10m) • De ddwyrain Abergele (£7m) • Parc Bryn Cegin, Bangor (£3m) • Ehangu Parc Cefni, Llangefni (£5m) • Parc Cybi, Caergybi (£2m) • Ailddatblygu Porthladd Caergybi (£5m) • Safle Ferodo, Caernarfon (£5m) • Canolfan Cynhyrchu Ynni Trawsfynydd (£5m) • Canolfan Awyrofod Eryri, Llanbedr (£6m) • Parc Gwyddoniaeth Menai (£21m)

	<ul style="list-style-type: none"> Sefydlu Bwrdd Cyflwyno rhanbarthol er mwyn datblygu safleoedd ac eiddo ac adnabod cyfleoedd ariannu arloesol.
Digidol	<ul style="list-style-type: none"> Hyrwyddo a chyflwyno prosiectau sy'n cynyddu band eang cyflym a rhwydwaith ffonau symudol sy'n galluogi ein busnesau i gael mynediad i farchnadoedd newydd. Cyflymu datblygiad rhaglen isadeiledd cysylltedd y rhanbarth. Cefnogi buddsoddiad parhaus yn y rhwydwaith a'r isadeiledd digidol, yn enwedig cysylltedd symudol, a hyrwyddo gweithgareddau i wneud y mwyaf o'r ffaith fod band eang cyflym ar gael. Monitro defnydd a hyrwyddo'r capasiti a ddarperir.
Tai	<ul style="list-style-type: none"> Mynd i'r afael â rhwystrau allweddol i ddarparu tai, yn enwedig yn Wrecsam a Sir y Fflint, a sicrhau bod digon o dir ar gael ar gyfer datblygiad preswyl i fodloni'r galw a'r angen a amcangyfrifir, yn enwedig ailddefnyddio safleoedd tir llwyd. Bydd cefnogaeth ar gael i gynorthwyo gyda chostau sy'n gysylltiedig ag adfer safle, darparu isadeiledd galluogi a'r diffyg arian a achoswyd gan fynediad cyfyngedig i arian gan fanciau a sefydliadau.

(* hefyd wedi eu cynnwys yng nghais twf Sir Gaer a Warrington)

Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth i alluogi twf:

	<ul style="list-style-type: none"> Cyflwyno strategaeth sy'n cynyddu'r defnydd o bynciau STEM i gefnogi'r sectorau ynni, gweithgynhyrchu uwch a digidol yng ngogledd Cymru. Adnabod galw am sgiliau a gweithio gyda darparwyr o fewn Addysg Uwch ac Addysg Bellach a'r trydydd sector i gefnogi datblygu ac uwch-sgilio'r gweithlu rhanbarthol. Datblygu mentrau a phrosiectau i hyrwyddo darpariaeth sgiliau ar draws darparwyr addysg a hyfforddiant er mwyn cefnogi blaenoriaethau economaidd rhanbarthol.
--	--

- Cyflwyno prosiectau a rhaglenni penodol er mwyn cefnogi'r sectorau allweddol:
 - Canolfan Ragoriaeth ABWR Grŵp Llandrillo Menai / Horizon a Champws Niwclear yn Llangefni
 - Canolfan Ragoriaeth mewn Ynni Adnewyddadwy ym Mhrifysgol Bangor ac ym Mharc Gwyddoniaeth Menai
 - Canolfan Gweithgynhyrchu Uwch yng Nglannau Dyfrdwy a Labordy Peirianeg a Chynhyrchedd Busnes ym Mhrifysgol Glyndŵr Wrecsam
 - Canolfan technoleg awyrofod ym Mrychdyn
 - Adnodd gwyddonol a thechnoleg newydd ym Mhrifysgol Bangor
- Ariannu gwasanaeth cyngor gyrfaoel ar draws ffiniau i gefnogi'r ddarpariaeth sgiliau.

Cefnogi Cynllun Twf Busnes:

Tudalen 43

- Datblygu prosiectau sy'n benodol i'r sector sy'n cefnogi twf parhaus y sector Gweithgynhyrchu Uwch, yn enwedig yn y sectorau Awyrofod, Cerbydau Modur, Pecynnu, Niwclear, Deunyddiau Uwch, Bwyd a Diod a Gwyddorau Meddygol.
- Cyflwyno'r prosiectau cynhyrchu ynni ac ynni adnewyddadwy carbon is a gynlluniwyd, ynghyd â hyrwyddo a chefnogi cyfleoedd i ddatblygu prosiectau yn y rhanbarth ymhellach e.e. Parth Arddangos Morol Morlais, Canolfan Ynni Adnewyddadwy Catapult.
- Hyrwyddo datblygiad parhaus y sectorau Cyllid, Busnes, gwasanaeth Creadigol a Digidol dwys a gwerth / gwybodaeth uchel sy'n tyfu yng ngogledd Cymru e.e. Gwasanaethau Ariannol Wrecsam.
- Rhoi hwb i dwf yn ein ffrwd Menter ar draws ffiniau ym maes Allforio / Arloesedd / Cynhyrchedd a Sefydlu Busnesau, drwy becyn o arian ac adnoddau ar gyfer Ymchwil a Datblygu Busnes ac Ymchwil Addysg Uwch ac Addysg Bellach / Recriwtio Graddedigion / Rheoli Allforion / Fflyd Deori 'Pop-up' rhanbarthol.
- Trosoli a phwlio adnoddau presennol sy'n cefnogi datblygiad economaidd drwy sefydlu Hwb Buddsoddi a Chyflymu Twf Gogledd Cymru (Hwb Twf Gogledd Cymru), gan gyd-leoli adnoddau allweddol Llywodraeth Cymru a'r Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru mewn un lleoliad. Yr holl drosolion a chefnogaeth allweddol

mewn un lle - 'tîm Gogledd Cymru'.

- Cefnogi busnesau yn y rhanbarth i gael mynediad i gyfleoedd sy'n deillio o gynlluniau buddsoddi sector preifat a chyhoeddus mawr, yn enwedig drwy'r gadwyn gyflenwi. Mae rhai o'r prosiectau mawr hyn yn cynnwys Wylfa Newydd, Parc Gwyddoniaeth Menai, Parthau Menter, Orthios Caergybi a gwelliannau mawr i'r rhwydwaith ffyrdd.
- Datblygu mentrau newydd i gefnogi cynaladwyedd a gwytnwch y sector adeiladu yng ngogledd Cymru.
- Darparu cefnogaeth ac ysgogiad i gwmnïau angori mawr sydd wedi'u lleoli yng ngogledd Cymru i dyfu a datblygu ymhellach, megis Airbus / JCB / Siemens / Redrow / Moneypenny / Moneysupermarket / Toyota / Kingspan.
- Sefydlu Rhaglen Trosglwyddo Gwybodaeth - cysylltu anghenion byw busnesau gyda chyfleusterau ymchwil ac arbenigedd ledled gogledd Cymru, Merswy Dyfrdwy a rhanbarth ehangach Pwerdy'r Gogledd.
- Datblygu prosiectau i gyflymu masnacheiddio technolegau newydd a chynnyrch sy'n arwain y farchnad, gan roi hwb i dwf arloesedd a chynhyrchedd.
- Buddsoddiad yn y 'Coridor Arloesedd' ledled gogledd Cymru i ehangu a gwella cyfleusterau ac amgylcheddau dysgu, gan helpu i sefydlu Prifysgol Bangor, Prifysgol Glyndŵr, Coleg Cambria a Grŵp Llandrillo-Menai yn benodol fel canolfannau ar gyfer arloesedd, ymchwil a datblygu.
- Elwa i'r eithaf ar enw da'r rhanbarth fel lle ag ansawdd bywyd gwyh, fel cyrchfan twristiaeth antur sy'n adnabyddus ledled y byd ac fel y lleoliad canolog sy'n cysylltu'r Farchnad Wyddelig a'n rhanbarth ehangach o Bwerdy'r Gogledd, drwy sefydlu Cronfa Farchnata Ranbarthol i gefnogi Mewnfuddsoddi a hyrwyddo Twristiaeth (rheolaeth Sector Cyhoeddus/Preifat).

EFFAITH AR BERFFORMIAD ECONOMAIDD Y RHANBARTH

Y gyfradd twf sydd wedi'i ragweld ar gyfer yr economi ranbarthol - yn seiliedig ar dueddiadau presennol - yw 1.9% rhwng 2016 a 2035. Er hynny, fe allwn gyflawni cyfradd twf uwch o weithredu'r Weledigaeth Twf a'r Strategaeth Dwf, a chodi gwerth economi Gogledd Cymru o £12.8 biliwn i £20 biliwn erbyn 2035 - yn cynrychioli cyfradd twf o 2.8%

Byddai gwerth yr economi yn tyfu 56% mewn llai nag 20 mlynedd. Amcangyfrifir y bydd lefelau twf o'r fath yn cynhyrchu o leiaf 120,000 o gyfleoedd cyflogaeth newydd ychwanegol. Mae hyn yn seiliedig ar ystyriaethau sydd wedi'u cynnwys mewn adroddiad annibynnol a gomisiynwyd gan y Bwrdd Uchelgais Economaidd a oedd yn modelu gwahanol senarios o symudiadau mewn GVA yn y dyfodol yng ngogledd Cymru.

Bydd gwelliannau o'r fath mewn twf GVA a chyflogaeth yn lleihau'r bwch llbwn gyda gweddill y DU yn sylweddol

Y dudalen 45

Mae'r ddarpariaeth a ragwelir ar gyfer dyraniadau tai ar hyn o bryd mewn Cynlluniau Datblygu Lleol sydd wedi'u mabwysiadu neu sydd ar y gweill ledled y rhanbarth (sy'n gorffen ar wahanol adegau) yn amrywio o 37,500 o gartrefi i 44,100, sy'n 2,500-3,000 o gartrefi newydd y flwyddyn. Fodd bynnag, mae 13,100 o gartrefi wedi'u cwblhau rhwng mis Ebrill 2007 a mis Ebrill 2015 - y mwyafrif yn ardal Sir y Fflint a Wrecsam. Mae hyn yn dangos fod yn rhaid i'r rhanbarth fod yn fwy uchelgeisiol yng nghynllunio twf tai cynaliadwy.

O ystyried y twf a ragwelir yn y rhanbarth, rhaid i fesurau fod yn eu lle i sicrhau bod cyfyngiadau a rhwystrau'n cael eu gwaredu er mwyn rhyddhau safleoedd dynodedig ar gyfer datblygiadau tai - yn enwedig mewn ardaloedd o dwf cyflogaeth uchel. (Mae'r weithred hon wedi'i chynnwys yn y Cynllun Isadeiledd yn y Strategaeth). Yn ogystal, bydd angen dyraniadau pellach o dir ar gyfer tai wrth i'r Cynlluniau Datblygu Lleol gael eu hadnewyddu o 2021 ymlaen. Mae hyn yn rhoi cyfle i ni sicrhau bod y broses cynllunio defnydd tir yn cael ei hintegreiddio a'i halinio'n agos gyda'n strategaeth twf economaidd.

£7.2bn

gwerth ychwanegol i'r economi ranbarthol erbyn 2035

CYFRIFOLDEBAU NEWYDD I'R RHANBARTH ER MWYN CYFLAWNI

Mae'r rhanbarth wedi'i baratoi ac yn barod i dderbyn cyfrifoldebau a phwerau newydd ar benderfyniadau allweddol sy'n effeithio arno. Bydd hyn yn cefnogi cyflawniad y Weledigaeth a'r Strategaeth Twf, ynghyd â hyrwyddo ffyrdd newydd o weithio a gwella cydlynu gwasanaethau i fusnesau a phobl drwy ymagwedd "Tîm Gogledd Cymru".

Er enghraifft, mae potensial i edrych i mewn i'r isod gyda Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru:

- Integreiddio rhaglenni cyflogaeth a sgiliau ar y lefel ranbarthol - yn benodol rhaglenni DWP a mentrau sgiliau Llywodraeth Cymru sydd wedi'u targedu at y grwpiau "anodd eu cyrraedd" a'r rheini sy'n economaidd anweithredol. Drwy ymagwedd o'r fath, daw cyfle i fynd i'r afael â diweithdra mewn ffordd lawer mwy ystyrlon ac effeithiol, gan deilwra'r Rhaglen Gwaith ac Iechyd newydd i fodloni anghenion gogledd Cymru.

Tudalen 46

- Cronfa Fuddsoddi wedi'i Gwarantu gan Asedau - Gellid cyflawni hyn pe byddai asedau Awdurdodau Lleol / Llywodraeth Cymru / cyrff cyhoeddus yn cael eu pwlio. Yr hyn sy'n bwysig, er mwyn i'r ymagwedd hon fod yn gwbl effeithiol, yw y byddai rhai o'r pwerau sydd gan Lywodraeth Cymru ar hyn o bryd ers dyddiau'r WDA / Awdurdod Tir yn rhoi cyfrifoldebau a phwerau allweddol i'r endid newydd.

- Cynllunio defnydd tir strategol - yn benodol er mwyn cyflawni gwell aliniad rhwng polisïau cynllunio a blaenoriaethau datblygu'r economi. Gellid ymgymryd â'r broses o adnabod

cyflenwad tir sydd ei angen ar gyfer twf tai a thwf economaidd yn fwy rhanbarthol a strategol, ynghyd ag adnabod safleoedd strategol. Mae cyfle yma i gyflawni gwell integreiddiad strategol rhwng cynllunio trafndiaeth, cynllunio economaidd a chynllunio defnydd tir drwy ymagwedd newydd a beiddgar.

- Awdurdod trafndiaeth rhanbarthol gyda'r cyfle i flaenoriaethu cynlluniau ar gyfer ariannu ledled y rhanbarth - gyda'r nod o "alluogi" twf economaidd.
- Tîm cefnogi busnes a masnach - yn gweithio ledled y rhanbarth gydag ymagwedd "tîm gogledd Cymru". Byddai'r tîm hwn yn canolbwyntio'n benodol ar ein sectorau twf a gorchfygu rhwystrau i dwf ac arloesedd. Gallai gynnwys twristiaeth a marchnata hefyd.
- Pwerau cyllidol newydd ar y lefel ranbarthol, yn benodol rhaglen o brosiectau Cyllid Cynyddu Treth a ariannir drwy enillion refeniw treth Ardreth Annomestig Genedlaethol (NNDR) ychwanegol o weithgareddau datblygu'r economi, ynghyd â Chronfa Buddsoddi Ranbarthol i ddarparu arian a chyllid ar gyfer gweithgareddau adfywio ledled y rhanbarth.

Partneriaid allweddol yn uno i gefnogi'r prospectws rheilffyrdd Growth Track 360

Mae gogledd Cymru mewn lle da i dderbyn ystod o gyfrifoldebau newydd, ac mae'n hyderus y bydd y pwerau a ddatganolir i'r rhanbarth - yn dilyn trafodaethau a chytundeb gyda Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru - yn cael effaith gadarnhaol ar gyflawni'r Weledigaeth a'r Strategaeth Twf, gan roi hwb i lefelau cynhyrchedd a gwella rhagolygon cyflogaeth ein trigolion.

Cefnogr y Weledigaeth ar gyfer Twf gan:

Cyng. Dilwyn Roberts, Arweinydd

Cyng. Hugh Evans OBE, Arweinydd

Cyng. Aaron Shotton, Arweinydd

Cyng. Dyfed Edwards, Arweinydd

hefyd

Cadeirydd, Bwrdd Uchelgais
Economaidd Gogledd Cymru

Ffudalen 47

north wales economic ambition board
bwrdd uchelgais economaidd gogledd cymru

Cyng. Mark Pritchard, Arweinydd

Cyng. Ieuan Williams, Arweinydd

Ashley Rogers, Cadeirydd

David Jones OBE, Prif Weithredwr

Yr Athro Maria Hinfelaar,
Is-ganghellor

Yr Athro John Hughes,
Is-ganghellor

Glyn Jones OBE, Prif Weithredwr

www.northwalseab.co.uk

Cyswllt: Iwan Trefor Jones ar ran Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru
t. 01286 679162 e. IwanJ@gwynedd.llyw.cymru

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod: 27 Medi 2016

Aelod / Swyddog Arweiniol: Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill /Richard Weigh, Pennaeth Cyllid

Awdur yr Adroddiad: Steve Gadd, Prif Gyfrifydd

Teitl: Adroddiad Cyllid

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllid refeniw y cyngor ac arbedion fel y cytunwyd ar gyfer 2016/17. Hefyd mae'r adroddiad yn darparu crynodeb sy'n rhoi diweddariad ar y Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi diweddariad ar sefyllfa ariannol y cyngor ar hyn o bryd a chadarnhau cyllidebau'r gwasanaethau a gytunwyd ar gyfer 2016/17.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod Aelodau'n nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2016/17 a'r cynnydd a wnaed o ran strategaeth y gyllideb y cytunwyd arni.

Bod Aelodau'n cymeradwyo'n ffurfiol y Cynllun Ariannol Tymor Canolig drafft sy'n cael ei gynnwys fel **Atodiad 5**.

Bod Aelodau'n cymeradwyo'r camau gweithredu sy'n cael eu hargymell i liniaru effeithiau alldro ariannol yr arbedion sydd unai'n cael eu gohirio tan 2017/18, neu ddim yn cael eu cyflawni o gwbl fel sy'n cael ei nodi yn y tabl yn **Adran 6**.

Bod Aelodau'n cymeradwyo argymhelliad y Grŵp Buddsoddiad Strategol i fuddsoddi £4.4m yng nghanam cyntaf prosiect datblygu glan y môr yn y Rhyl. Mae'r argymhelliad yn cynnwys cymeradwyo pecyn cyllido sy'n cynnwys clustnodi'r cyfalaf y disgwylir ei dderbyn o werthu cyn safle'r Honey Club yn y Rhyl. Gweler y tablau yn **Adran 6**.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn rhoi crynodeb o gyllid refeniw y cyngor ar gyfer 2016/17, manylion yn **Atodiad 1**. Cyllideb refeniw net y cyngor yw £185.062m (£184.756m yn 15/16). Sefyllfa'r cyllidebau gwasanaeth a chorfforaethol yw y rhagwelir gorwariant o £0.351m (adroddwyd gorwariant o £0.402m ar gyfer

Gorffennaf). Mae'r naratif o gylch y risgiau presennol a'r rhagbydiaethau yn ymwneud â'r asesiad hwn y cael eu hamlinellu yn Adran 6.

Cytunwyd ar arbedion o £5.2m fel rhan o'r gyllideb ac mae crynodeb o'r arbedion yn cael eu dangos yn **Atodiad 2**. Fel yr addawyd yn adroddiad mis Gorffennaf mae asesiad llawn o'r cynnydd o ran arbedion 2016/17 wedi ei gyflawni. Mae'r asesiad hwn yn dangos fod 60% o arbedion eisoes wedi eu cyflawni, gyda 10% yn fwy o arbedion yn gwneud cynnydd da, sy'n golygu fod cyfanswm o 70% yn debygol o gael ei gyflawni (67% adroddwyd fis diwethaf). Mae hyn yn gadael 25% o arbedion sy'n cael eu dosbarthu fel rhai wedi eu gohirio (sy'n golygu fod disgwyliad o hyd y gall ac y bydd yr arbedion hyn yn cael eu cyflawni yn 2017/18) a dim ond 5% o arbedion na all gael eu cyflawni o o fewn yr amser hwn. Mae manylion pellach ac argymhellion yn cael eu cynnwys yn adran 3 a 6 o'r adroddiad hwn.

Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig drafft yn cael ei gynnwys fel **Atodiad 5**. Mae hwn wedi ei ddsbarthu i Aelodau drwy e-bost ac mae hefyd ar gael yn Llyfrgell yr Aelodau. Pwrpas ei gynnwys yn yr adroddiad hwn yw i ofyn am gymeradwyaeth ffurfiol i'r ddogfen.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ymhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae naratifau gwasanaethau pwysig yn cael eu dangos yn y paragraffau canlynol.

Mae **Cwsmeriaid, Cyfathrebu a Marchnata** ar hyn o bryd wedi eu nodi i orwario o £55k (£138k y mis diwethaf). Mae'r pwysau o ganlyniad i gostau diswyddo a chostau wrth gefn uwch nag y disgwyliwyd.

Mae **Addysg a Gwasanaeth Plant** nawr yn adrodd gorwariant o £16k (adennill costau fis diwethaf). Mae'r gorwariant yn ymwneud â chostau cyfreithiol a thribiwnlys sy'n parhau. Mae'r gwasanaeth ar hyn o bryd yn cynnal adolygiad o'r strwythurau a allai ryddhau arbedion o fewn y flwyddyn.

Mae **Cyllid** yn bwriadu tanwario o £20k (£37k wedi ei danwario fis diwethaf) o ganlyniad i swyddi gwag. Mae'r swyddi gwag ar hyn o bryd yn cael eu hadolygu er mwyn helpu i gyflawni'r arbedion sydd eu hangen ar gyfer 2017/18, tra'n sicrhau y gall y gwasanaeth barhau i weithredu'n effeithiol yn ystod y cyfnod economaidd anodd hwn i'r cyngor.

Gwasanaethau'r Ffyrdd a'r Amgylchedd – Er bod gorwariant o £300k yn cael ei gofnodi ar gyfer y gwasanaeth hwn (yr un fath â'r mis diwethaf), mae hwn gan fwyaf yn ffigwr bras ar hyn o bryd. Mae'r rhesymau dros gynnwys gorwariant ar y cam hwn yn driphlyg:

- Trafnidiaeth Ysgol – mae'r polisi newydd oedd yn weithredol o Fedi 2015, a fwriadwyd i ddatrys y pwysau parhaus ar y gyllideb yn y maes hwn, wedi bod yn destun nifer o apeliadau ynglŷn â gweithredu'r polisi. Bydd datrys y materion yn golygu cynnydd parhaus mewn costau Trafnidiaeth Ysgol yn ogystal â chostau cyfreithiol penodol sy'n digwydd unwaith.
- Mae costau ychwanegol hefyd o ganlyniad i fethiant cwmni bws lleol yn ddiweddar. Mae cynlluniau mewn grym yn ymwneud â llwybrau trafndiaeth gyhoeddus ac ysgol ond bydd costau ychwanegol ynghlwm â hyn, er ar hyn o bryd mae'r hyn a ragwelir wedi ei seilio ar amcangyfrifon. Mae manylion pellach yn ymwneud â'r mater hwn wedi eu cynnwys yn yr adroddiad gan y gwasanaeth ac mae hefyd yn y rhaglen ar gyfer y cyfarfod hwn.
- Mae'r gwasanaeth hefyd yn wynebu pwysau yn ymwneud â chytundeb Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru - mae'r gwasanaeth wedi lleihau costau er mwyn cyfyngu ar effaith y gostyngiadau mewn ffi incwm sy'n wybyddus eisoes, ond mae'r risg o ostyngiadau pellach mewn incwm a lefelau gwaith yn parhau.

Mae'r gwasanaeth yn nodi meysydd o danwariant posib o fewn y gwasanaeth i leddfu rhai o'r risgiau hyn, ond ar hyn o bryd mae'n anhebygol y bydd y gwasanaeth yn gallu adennill costau. Mae proses y gyllideb ar gyfer 17/18 yn ystyried peth o'r pwysau parhaus yn ymwneud â thrafnidiaeth.

Er nad oes gwahaniaethau penodol wedi eu hadrodd ar wasanaethau eraill ar y pwynt hwn rhagwelir y bydd angen i'r gwasanaethau canlynol nodi camau rheoli er mwyn cynnwys y pwysau canlynol o fewn y gyllideb gyfan.

- **Gwasanaethau Cymunedol** – pwysau chwyddiannol fel gweithredu'r Cyflog Byw Cenedlaethol statudol fydd yn arwain at gynnydd mewn ffioedd cartrefi gofal. Er y gobeithir y gellir cynnwys y pwysau yn 16/17 o fewn y cyllidebau presennol a thrwy'r defnydd o gronfeydd, bydd y cynnydd blynyddol yn y Cyflog Byw Cenedlaethol yn achosi pwysau sylweddol mewn blynyddoedd i ddod. Defnyddiodd Gwasanaethau Cymunedol gronfeydd o £0.386m yn 2015/16 mewn ymateb i bwysau o'r fath ac ar hyn o bryd rhagwelir y bydd rhaid i'r gwasanaeth ddefnyddio tua £1.7m o gronfeydd yn 2016/17. Mae'r pwysau hyn yn cael eu hystyried fel rhan o broses cyllideb 2017/18 a'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig.
- Hefyd mae cyllidebau yn parhau sy'n cael eu harwain gan y gofyn a sydd felly yn anwadal fel **lleoliadau Plant**. Mae cronfeydd wedi eu rhoi mewn grym i helpu i reoli gwahaniaethau blynyddol, ond maent yn parhau yn feysydd o risg yn 16/17 a thu hwnt a byddant yn cael eu monitro'n agos.

Er hynny mae gan wasanaethau hefyd lefel iach o gronfeydd penodol ac maent wedi eu caniatáu i drosglwyddo unrhyw danwariant sylweddol gan y gwasanaeth, sy'n cael eu nodi yn llawn yn yr Adroddiad Alldro Terfynol ar gyfer 2015/16. Hefyd fel rhan o broses cyllideb 16/17 gosodwyd £486k ar un ochr fel arian wrth gefn ar gyfer gweithredu'r gyllideb. Bydd hyn yn lleddfu'r

risg i weithredu'r gyllideb gan gynnwys unrhyw oedi mewn cyflawni arbedion effeithlonrwydd.

Bu adolygiad llawn o'r holl bwysau strategol a gwasanaeth o fewn un flwyddyn a'r dyfodol fel rhan o broses cyllideb 2017/18. Mae'r asesiad manwl hwn nawr wedi ei gwblhau. Fel y nodwyd yn adran 4, mae 25% o arbedion nawr yn cael eu dosbarthu fel rhai wedi eu gohirio (sy'n golygu fod disgwyliad o hyd y gall ac y bydd yr arbedion hyn yn cael eu cyflawni yn 2017/18) a dim ond 5% o arbedion na ellir eu cyflawni o fewn yr amser hwn. Mae'r tabl isod yn crynhoi'r sefyllfa ac yn nodi argymhellion i ymdrin â'r pwysau o ganlyniad yn ystod y flwyddyn. Yr egwyddor a fu yw fod adnoddau ariannol wedi eu nodi ar gyfer arbedion sydd wedi eu gohirio, tra ar gyfer 5% o'r arbedion na ellir eu cyflawni argymhellir trosglwyddo cyllideb yn barhaol er mwyn caniatáu i wasanaethau gynllunio ar gyfer y dyfodol.

Gwasanaeth	Arbed	Swm £000	Camau Gweithredu Arfaethedig
Gwasanaethau Cefnogaeth Gymunedol	Adolygiad mewnol / Darparwr Gwasanaeth – Cyflenwyr allanol	700	Mae oedi ar hyn o bryd yn Natblygiadau Gwasanaethau Gofal Mewnol sydd wedi bod yn destun adroddiadau manwl, cronfeydd wrth gefn i'w defnyddio ar gyfer yr oedi
Cyfleusterau, Asedau a Thai	Model Gweithredu Pafiliwn y Rhyl	350	Wedi ei ohirio tra bod glan y môr yn cael ei ddatblygu. Argymell defnyddio cyfraniad ariannol corfforaethol yn 16/17.
Cyfleusterau, Asedau a Thai	Strategaeth Swyddfeydd	258	Ni fydd Brighton Rd yn cau eleni. Argymell defnyddio cyfraniad ariannol corfforaethol yn 16/17.
CYFANSWM ARBEDION WEDI EU GOHIRIO		1,308	
Cwsmeriaid, Cyfathrebu a Marchnata	Prosiect Newid Sianeli	70	Mae'r Prosiect Newid Sianeli ar hyn o bryd yn cael ei ail-lunio. Ni fydd arbedion yn cael eu cyflawni yn 16/17 ac nid yw manylion y prosiect diwygiedig eto wedi eu datgan. Argymell gwrthbwysu'r arbedion hyn o'r Arian at Raid yn ganolog. Bydd arbedion eraill yn ffurfio rhan o faes y prosiect newydd.
Gwasanaethau Prifffyrdd ac Amgylcheddol	Prosiect Newid Sianeli	140	
Addysg a Gwasanaethau Plant	Ffioedd cyfreithiol	70	Ni fydd y gostyngiad i ffioedd a fwriadwyd yn digwydd. Bwriad i argymell gwrthbwysu'r arbedion hyn o'r Arian at Raid yn ganolog o ystyried y pwysau ar gyllideb Plant
CYFANSWM ARBEDION NA GYFLAWNWDYD		280	

Corfforaethol – Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn cynnwys targed o ran arbedion o £1m ar gyfer 2017/18. Mae'n debygol y bydd rhai o'r arbedion hyn yn cael eu nodi a'u cyflawni yn ystod 2016/17. Bydd Aelodau'n cael gwybod am gynnydd yn ystod y misoedd sydd i ddod.

Ysgolion –Er bod ysgolion wedi derbyn amddiffyniad o 1.85% (£1.173m) maent hefyd wedi gorfod canfod arbedion effeithlonrwydd i ariannu pwysau chwyddiannol o tua £2.5m. Fel yr adroddwyd fis diwethaf roedd yn debygol y byddai'r gostyngiad ym malans Ysgolion a welwyd yn ystod 2015/16 yn parhau yn 2016/17. Mae asesiadau cychwynnol o falensau oedd yn cael eu rhagweld yn dangos ar ddiwedd Awst fod yr hyn gâi ei ragweld ar gyfer balansau ysgol yn falans o ddiffyg net o £0.687m, sy'n ostyngiad o £2.249m ar y balansau a drosglwyddwyd o 2015/16 (£1.562m). Mae ysgolion ar hyn o bryd yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr Cyllid Addysg ar gynlluniau

ariannol manwl ar gyfer y flwyddyn academaidd newydd a thros y ddwy flynedd ganlynol i ddarparu cyllidebau cytbwys tymor hir. Bydd manylion pellach ar y cynnydd o ran y broses hon yn cael eu hadrodd yn fisol i'r Cabinet drwy'r Adroddiad Ariannol.

Y Cyfrif Refeniw Tai Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn cymryd y bydd cynnydd mewn balansau ar ddiwedd blwyddyn o £257k sy'n cydfynd â'r cynnydd sydd wedi ei nodi yn y gyllideb o £257k. Rhagwelir y bydd balansau'r Cyfrif Refeniw Tai yn £2.861m ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r gyllideb Cyfalaf o £11.8m yn cael ei rannu rhwng gwelliannau sydd wedi eu cynllunio i stoc tai sy'n bodoli (£8m) a datblygiadau tai newydd (£3.8m).

Rheolaeth y Trysorlys – Ar ddiwedd mis Awst, roedd cyfanswm benthyca'r Cyngor yn £188.726m ar gyfradd cyfartalog o 4.97%. Roedd balansau buddsoddiad yn £5.3m ar gyfradd cyfartalog o 0.39%.

Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor yn Atodiad 3. Mae'r cynllun cyfalaf cyffredinol a gymeradwywyd yn £35.1m ac mae'r gwariant hyd yma yn £8.9m. Hefyd yn Atodiad 3 mae'r gwariant arfaethedig o £31m ar y **Cynllun Corfforaethol**. Yn **Atodiad 4** mae diweddariad ynglŷn â'r prif brosiectau sydd wedi eu cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf.

Mae'r Grŵp Buddsoddiad Strategol wedi adolygu ac yn argymhell fod y gwaith canlynol, rhan o gam cyntaf y datblygiad glan môr yn y Rhyl, yn cael eu cymeradwyo. Dylid nodi fod yr elfen o'r gwaith sy'n ymdrin yn benodol â dymchwel yr Heulfan wedi ei adrodd i'r Grŵp Buddsoddiad Strategol a'i gymeradwyo o fewn proffiliau dirprwyaeth aelodau'r grŵp i sicrhau bod amser digonol i gwblhau camau o ran tendro a'r gwaith cyn y gaeaf. Mae'r elfen yma wedi ei grwpio ynghyd isod gyda gwelliannau mewnol i'r Theatr. Er mwyn dangos hyn yn ei gyfanrwydd mae gweddill y cam hwn o'r gwaith a manylion y cyllid arfaethedig yn cael eu dangos isod.

Gwaith arfaethedig:

Dymchwel yr Heulfan & Gwelliannau Mewnol i'r Theatr	£1.382m
Arwyneb Allanol Newydd – Theatr	£1.186m
Ailwampio'r maes parcio dwyreiniol	£0.604m
Gwella maes parcio Pentref y Plant	£0.601m
Gwella'r Tŵr Awyr	£0.316m
Ffioedd Cynllunio'r Ganolfan Ddyfrol	£0.175m
Hysbysfyrdau'r Heulfan	£0.013m
Dymchwel Uned C – Pentref y Plant	£0.171m
Cyfanswm	£4.448m

Cyllid:

Llywodraeth Cymru (Grant)	£3.500m
Derbyniad Cyfalaf (Cyn safle'r Honey Club)	£0.550m
Cyllid Gweddilliol	£0.277m
Cyfraniadau Gwasanaeth	£0.121m
Cyfanswm	£4.448m

Mae amodau grant Llywodraeth Cymru yn nodi fod rhaid ei wario'n llawn erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r derbyniad cyfalaf a nodir yn cael ei amcangyfrif fel ffioedd net. Mae'r cyllid gweddilliol yn falansau sydd ar ôl yn dilyn diwedd Clwyd Leisure Ltd. Mae cyfraniadau gwasanaeth o'r gyllideb meysydd parcio i gyfrannu'n benodol at welliannau i feysydd parcio a bydd yn creu refeniw ychwanegol.

Ar ddechrau 2016/17 roedd cronfeydd arian y **Cynllun Corfforaethol** yn £2.050m. Roedd hyn ar ôl ystyried cyllid oedd wedi ei ymrwymo ac eisoes wedi ei drosglwyddo o'r cynllun cyfalaf i ariannu gwariant o £7m yn 2016/17. Gan ganiatáu ar gyfer gwariant ac ariannu sy'n cael ei ragweld yn ystod y flwyddyn, amcangyfrifir y bydd balans y Cynllun Corfforaethol ar ddiwedd y flwyddyn yn £4.7m.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Mae Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei gwblhau ar gyfer yr holl gynigion perthnasol sy'n cael eu cynnwys yng Nghyllideb 2016/17.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gydag Archwilio ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, mae proses y gyllideb wedi ei ystyried gan gyfarfodydd y Tîm Gweithredol Corfforaethol, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth, Briffio'r Cabinet a Briffio'r Cyngor. Adolygwyd cynigion penodol gan y pwyllgorau archwilio. Cynhaliwyd gweithdai cyllideb rheolaidd gydag aelodau etholedig i archwilio cyllideb gwasanaeth ac ystyried y cynigion o ran y gyllideb. Mae'r cyngor wedi ymgynghori â'i bartneriaid drwy'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y cyd. Hysbyswyd yr holl aelodau o staff am y broses o osod y gyllideb ac ymgynghorwyd yn llawn â staff sydd wedi eu heffeithio neu bwriedir gwneud hynny, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau Adnoddau Dynol y cyngor. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n bwysig bod gwasanaethau'n parhau i reoli cyllidebau'n ddoeth a bod unrhyw arian dros ben o fewn y flwyddyn yn cael ei ystyried yng nghyd-destun y sefyllfa ariannol tymor canolig, yn arbennig o ystyried graddfa'r gostyngiadau y mae'n ofynnol eu gwneud yn y gyllideb yn ystod y ddwy neu dair blynedd nesaf.

Mae pwysau penodol yn amlwg yng nghyllidebau gofal cymdeithasol ond byddant yn cael eu dal yn y flwyddyn bresennol ac yn cael eu hystyried fel rhan o broses y gyllideb ar gyfer 2017/18. Mae rhagolygon yn dangos y bydd balansau ysgolion yn parhau i ostwng a bydd y sefyllfa'n cael ei gadw o dan adolygiad manwl.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae hwn yn parhau yn gyfnod ariannol heriol a bydd methu cyflawni'r strategaeth a gytunwyd o ran y gyllideb yn rhoi pwysau ar wasanaethau yn y blynyddoedd ariannol presennol ac yn y dyfodol. Bydd monitro a rheoli'r gyllideb yn effeithiol yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ariannol yn cael ei chyflawni.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol o dan Adran 151, Deddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Appendix 1

DENBIGHSHIRE COUNTY COUNCIL REVENUE BUDGET 2016/17

Aug-16	Net Budget	Budget 2016/17			Projected Outturn							Variance
	2015/16 (Restated)	Expenditure	Income	Net	Expenditure	Income	Net	Expenditure	Income	Net	Net	Previous Report
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000
Customers, Communications and Marketing	2,801	2,872	-370	2,502	3,039	-482	2,557	167	-112	55	2.20%	138
Education and Children's Service	14,302	27,920	-13,650	14,270	28,741	-14,455	14,286	821	-805	16	0.11%	0
Business Improvement and Modernisation	4,055	6,305	-1,767	4,538	5,528	-990	4,538	-777	777	0	0.00%	0
Legal, HR and Democratic Services	2,412	3,305	-908	2,397	3,387	-990	2,397	82	-82	0	0.00%	0
Facilities, Assets and Housing	8,535	19,646	-12,701	6,945	19,873	-12,928	6,945	227	-227	0	0.00%	0
Finance	2,530	4,861	-2,290	2,571	4,858	-2,307	2,551	-3	-17	-20	-0.78%	-37
Highways and Environmental Services	17,458	30,611	-13,659	16,952	30,723	-13,471	17,252	112	188	300	1.77%	300
Planning and Public Protection	3,164	5,803	-2,861	2,942	6,036	-3,094	2,942	233	-233	0	0.00%	0
Community Support Services	31,755	45,855	-14,623	31,232	47,651	-16,419	31,232	1,796	-1,796	0	0.00%	1
Total Services	87,012	147,178	-62,829	84,349	149,836	-65,136	84,700	2,658	-2,307	351	0.42%	402
Corporate	16,760	47,938	-29,059	18,879	47,938	-29,059	18,879	0	0	0	0.00%	0
Precepts & Levies	4,361	4,364	0	4,364	4,364	0	4,364	0	0	0	0.00%	0
Capital Financing	12,945	13,031	0	13,031	13,031	0	13,031	0	0	0	0.00%	0
Total Corporate	34,066	65,333	-29,059	36,274	65,333	-29,059	36,274	0	0	0	0.00%	0
Council Services & Corporate Budget	121,078	212,511	-91,888	120,623	215,169	-94,195	120,974	2,658	-2,307	351	0.29%	402
Schools & Non-delegated School Budgets	63,678	72,326	-7,887	64,439	74,082	-7,394	66,688	1,756	493	2,249	3.49%	2,249
Total Council Budget	184,756	284,837	-99,775	185,062	289,251	-101,589	187,662	4,414	-1,814	2,600	1.40%	2,651
Housing Revenue Account	-168	14,009	-14,266	-257	13,916	-14,173	-257	-93	93	0		0

Tudalen 57

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Appendix 2 Agreed Savings 2016/17

Agreed Savings by Service Area	F&F Phase	STATUS	2016/17 £'000
Business Improvement and Modernisation			
ICT restructure	4	In Progress	224
Corporate Improvement Team (corporate review)	1	Achieved	100
Deletion of vacant programme manager post	4	Achieved	61
Phased Retirement - Internal Audit	4	Achieved	14
Community Support Services			
Provider Service - Outsourcing	2	Deferred	700
Workforce Development	1	Achieved	75
Admin Review	4	Achieved	34
Changes to Process for Review of Care Packages	4	Achieved	27
POVA - Vacant Post	4	Replacement	10
Corporate			
Capital Financing and PFI	5 - DEC	Achieved	500
PFI Additional Savings	5 - DEC	Achieved	275
Capital Financing	1	Achieved	100
Management restructures (SLT)	5 - DEC	Achieved	80
Removal of contingency budgets	1	Achieved	75
Customers, Communication and Marketing			
Library Service - modernisation programme	4	In Progress	142
Library Service - community hub model development	4	Replacement	80
Channel Shift - digital choice	5 - DEC	Not Achieved	70
Library Service (Arts)	2	Achieved	30
Education and Children's Service			
Foster Home Adaptation Project	1	In Progress	100
SLT Restructure	4	Achieved	80
Legal/Professional Fees - reduced demand	5 - DEC	Not Achieved	70
School Library Service	2	Achieved	33
Early Intervention/Family Support - reconfiguration	5 - DEC	Achieved	23
S17 Carers' Grant - reduce to match demand (14%)	5 - DEC	Achieved	10
Facilities, Assets and Housing			
Rhyl Pavilion Operating model	2	Deferred	350
Accommodation Strategy	4	Deferred	258
Rhyl Pavilion - restructure and introduction of transaction fees	1	Achieved	35
Restructure of Strategic Leisure	1	Achieved	31
Alternative Funding (Town Council) - Ruthin Craft Centre	5 - DEC	Achieved	30
Review the funding of Lifeguard Cover	2	Achieved	28
Llangollen Pavilion - explore most efficient operating model	1	In Progress	25
Leisure Centres - further increase income and efficiency	1	Achieved	22
Ruthin Craft Centre - reduce subsidy	2	In Progress	20
Youth Services - changes to open access programme	1	Achieved	12
Finance			
Revenues & Benefits - Civica Project	2	Achieved	140
Finance - modernisation and efficiency	1	Achieved	60
Highways and Environmental Services			
Waste Management Efficiencies - shift patterns and working practices	4	Achieved	170
Channel Shift - digital choice	5 - DEC	Not Achieved	140
Highways general maintenance review	2	Achieved	125
Grounds maintenance	2	Achieved	94
Better take-up of Green Waste scheme	5 - DEC	Achieved	75
Legal, HR and Democratic Services			
HR Direct - facilitate more self-service for managers.	2	Achieved	35
HR Management - review school SLA, consider move to cluster model	2	Achieved	30
Occupational Health Review	4	Achieved	20
Member Support Officer	4	Achieved	20
Planning and Public Protection			
Public Protection - stop or reduce funding of CCTV Service	2	Achieved	200
EBD Restructure	4	Achieved	150
Built Service - review of conservation service	1	Achieved	50
Scientific Services - revert to statutory water testing only	1	Achieved	50
Planning Policy - prioritise activity and cease doing lowest priority work	1	Achieved	40
Building Control - revise fee structure (includes a further £35k in 17/18)	1	Achieved	35
Development Management - increase income revenue for pre application advice	1	Achieved	30
Pollution Control - review to consider minimum level of provision	1	Achieved	20
Development Management - reduce training provision to members, T&CCs, etc	1	Achieved	10
Total Agreed Savings 2016/17			5,218

Summary:	£'000	%
Savings Achieved	3,119	60
Savings In Progress	511	10
Savings Being Reviewed	0	0
Savings Not Achieved or Deferred and not replaced	1,588	30
Total	5,218	

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

General Capital Plan

		2016/17	2017/18	2018/19
		£000s	£000s	£000s
Capital Expenditure				
	Total Estimated Payments - General	18,221	372	171
	Total Estimated Payments - Corporate Plan	16,184	5,327	250
	Contingency	684	500	500
	Total	35,089	6,199	921
Capital Financing				
1	External Funding	12,971	7,304	5,056
2	Receipts and Reserves	9,979	977	
3	Prudential Borrowing	12,139	2,287	234
5	Unallocated Funding	0	(4,369)	(4,369)
	Total Capital Financing	35,089	6,199	921

Corporate Plan

Revised February 2016

		£000s	£000s	£000s
Approved Capital Expenditure	Cefndy Healthcare Investment	103		
	Extra Care	6		
included in above plan	Highways Maintenance and bridges	2,742		
	Feasibility Study - New Ruthin School	485		
	Feasibility Study - Carreg Emlyn	273		
	Llanfair/Pentrecelyn Area School	436		
	Rhyl High School	2,889	332	
	Ysgol Bro Dyfrdwy - Dee Valley West Review	33		
	Bodnant Community School	935	61	
	Ysgol Glan Clwyd	8,269	4,934	250
	Faith Based Secondary	13		
Estimated Capital Expenditure		14,748	24,745	23,165
	Total Estimated Payments	30,932	30,072	23,415
Approved Capital Funding	External Funding	33	2,435	187
included in above plan	Receipts and Reserves	6,107	977	
	Prudential Borrowing	10,044	1,915	63
Estimated Capital Funding	External Funding	7,290	9,682	17,166
	Receipts and Reserves	1,361	2,966	600
	Prudential Borrowing	6,097	12,097	5,399
	Total Estimated Funding	30,932	30,072	23,415

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Appendix 4 - Major Capital Projects Update - August 2016

Rhyl Harbour Development	
Total Budget	£10.710m
Expenditure to date	£10.712m
Estimated remaining spend in 2016/17	£ 0.104m
Future Years estimated spend	£ 0.000m
Funding	WG £2.713m; WEFO £5.950m; Sustrans £0.700m: RWE £155k; WREN/NRW £83k and DCC £1.109m
Narrative:	
As the project is being brought to a close, the remaining defects are being dealt with and the maintenance schedule for the bridge is being reviewed; this is to ensure that the current maintenance schedule is appropriate for the longer term.	
Forecast In Year Expenditure 16/17	£0.104m

21st Century Schools Programme – Bodnant Community School Extension and Refurbishment	
Total Budget	£3.581m
Expenditure to date	£3.262m
Estimated remaining spend in 16/17	£0.258m
Future Years estimated spend	£0.061m
Funding	WG £1.687m, DCC £1.894m
Narrative:	
<p>This scheme is one of five projects within the Band A proposals for 21st Century Schools Programme. The project will build 7 classrooms, a new school hall and supporting facilities on the current Juniors site. This will allow the Infants pupils to move to the Juniors site and the school to operate on a single site. The Infants site will then become surplus to requirements.</p> <p>Minor works were undertaken during the summer holidays to finish the link between the new extension and existing building and transition the site to function as one school with a new staff/visitor access from Ffordd Parc Bodnant. This work is now complete.</p> <p>The infants site is now surplus to the requirements of Bodnant Community School and a report will be presented to Asset Management Group regarding its future in the autumn.</p>	
Forecast In Year Expenditure 16/17	£0.935m

21st Century Schools Programme - Rhyl New School	
Total Budget	£24.586m
Expenditure to date	£22.671m
Estimated remaining spend in 16/17	£ 1.581m
Future Years estimated spend	£ 0.334m
Funding	DCC £12.293m; WG £12.293m
<p>Narrative:</p> <p>The project will provide a new school building for Rhyl High School to serve up to 1,200 pupils in mainstream education whilst also housing approximately 45 pupils from Ysgol Tir Morfa, the community special school in Rhyl.</p> <p>There are still snagging works to be done to the school building and the associated hard external spaces that were handed over on 14th March 2016, and to the car parks, multi-use games area and associated landscaped areas which have since been handed back. Some of the snagging was carried out over the summer period but there are still works to be undertaken.</p> <p>The PE block was handed over on 15th July 2016 which enabled the PE staff to move in before the summer holidays. The ICT within the PE block will be functional in the next two weeks.</p> <p>The works to the drama room and over cladding of the external walls of the Leisure Centre are progressing well as are the grass pitch and grassed areas on the site of the old school.</p> <p>The anticipated completion date of the project is now 19th October 2016, due to the asbestos and the additional structural works to the drama room.</p> <p>An official opening event is being arranged for 21st October 2016.</p>	
Forecast In Year Expenditure 16/17	£2.889m

21st Century Schools Programme – Ysgol Glan Clwyd

Total Budget	£15.951m
Expenditure to date	£ 5.642m
Estimated remaining spend in 16/17	£ 5.125m
Future Years estimated spend	£ 5.184m
Funding	DCC £8.461m; WG £7.490m
<p>Narrative:</p> <p>This scheme is one of five projects within the Band A proposals for 21st Century Schools Programme. The project will deliver an extended and refurbished Ysgol Glan Clwyd to accommodate a long term capacity of up to 1,250 pupils via a new three storey extension, partial demolition of existing buildings and refurbishment of the retained buildings.</p> <p>The project will also see extensive landscaping, with creation of new outdoor hard & soft landscaped areas including a new sports field, extended and rationalised car park and coach parking area.</p> <p>In association with Phase 1 - construction of a new three storey extension, the windows are now installed and M&E installation is progressing well. In addition, the sample room is nearing completion and external work on the amphitheatre area is continuing. Works over the summer break to the existing Gym and Changing facilities are now complete. Work on refitting and recladding the existing Plant room are continuing. The new rear sports pitch is now formed and will be seeded shortly.</p> <p>The new build three storey extension is due for completion in December 2016 with Phase 2 – the demolition and refurbishment of the retained buildings, being delivered in a number of stages from January 2017. Final completion is anticipated by the end of September 2017.</p> <p>There is ongoing consultation with all key stakeholders including all users of the site. In addition, regular updates via newsletters are distributed locally.</p> <p>The project team are working with the school and wider community to engage with them to develop and deliver a number of community benefits. Most recently this includes a visit by a group of pupils to the Kingspan factory unit to see the design and fabrication process of insulation building materials to be used. In addition, the Contractor has also assisted the City Council with supply and installation of hanging baskets to St Asaph High Street.</p>	
Forecast In Year Expenditure 16/17	£8.269m

21st Century Schools Programme – Ruthin Primary Schools

Total Budget	£1.585m (Feasibility/Design only)
Expenditure to date	£0.598m
Estimated remaining spend in 16/17	£0.987m
Future Years estimated spend	£0.000m (Feasibility/Design only)
Funding	DCC £1.585m

Denbighshire received permission to extend the scope of the 21st Century Schools Programme to include the three Ruthin primary school projects in September 2015. In January 2016, the Strategic Outline Case for the three projects was approved by the Welsh Government. On-going work has enabled firm project costs, including contingency funding, to be established for the new Rhos Street / Penbarras schools and Carreg Emlyn. Subject to the necessary approvals, this will enable both schemes to proceed and to be operational from September 2017.

Rhos Street School and Ysgol Penbarras

This is a £10.5m project which will deliver a new shared school building site for Rhos Street School and Ysgol Penbarras at Glasdir, Ruthin.

Following the completion of the detailed design an application for planning was submitted. Planning approval was subsequently given on 14th September 2016.

Work will now be undertaken in partnership with Wynne Construction to firm up a construction programme. A detailed cost plan is anticipated by mid-October.

Following the approval of the combined Full and Outline Business Case by the Welsh Government Cabinet Secretary for Education, the funding agreement letter is expected by the end of September 2016.

Ysgol Carreg Emlyn

This project will deliver a new school building comprising 4 classrooms, a new school hall and supporting facilities. This will allow pupils to move from the two existing sites onto a single site. Both existing sites will then become surplus to requirements.

Planning approval remains outstanding. Currently a drainage solution is being developed as part of the response to objections and concerns raised during the consultation period. This requires input from Welsh Water.

The initial target completion date for the new building of September 2017 will now not be met and will be revised when the drainage solution is known.

Llanfair and Pentrecelyn

The negative Judicial Review verdict for the Council has meant that the decision to amalgamate the two schools into an area school has been quashed. The way forward has yet to be agreed by elected members.

Forecast In Year Expenditure 16/17	£1.195m
------------------------------------	---------

West Rhyl Coastal Development Phase 3	
Total Budget	£5.732m
Expenditure to date	£5.589m
Estimated remaining spend in 16/17	£0.143m
Future Years estimated spend	£0.000m
Funding	DCC £0.627m;WG/WEFO £4.648m; WG £0.198m; Town Plans/Town Council £0.217m; Other £0.035
Narrative:	
<p>This coastal defence scheme is the final phase of works designed to protect 2,700 properties from coastal flooding.</p> <p>The coastal defence works are now operationally complete and the final account has been agreed with the main contractor. The end of maintenance period is at the end of September 2016 and a snagging list will be issued.</p> <p>Anti-skid surfacing is complete.</p> <p>Seeding/landscaping snagging works are complete.</p> <p>Installation of benches along the upper promenade is complete.</p> <p>3 coastal protection shelters are currently being produced and lighting design finalised. The shelters will be installed within the scheme on the upper promenade with a revised date of 12th September to minimise disruption during the school holiday period.</p> <p>The Seaquarium soakaway works within the 'extraction area' at East Rhyl are now complete with an inspection carried out by Natural Resources Wales to confirm the works are to an acceptable standard and have resolved this issue.</p> <p>The project has been shortlisted for a British Construction Industry Award in the Civil Engineering Project of the Year (Up to £10m) category with Judges attending site on 11th July and the winners announced in October.</p>	
Forecast In Year Expenditure 16/17	£0.201m

Rhyl Waterfront Development	
Total Budget	£3.500m
Expenditure to date	£0.122m
Estimated remaining spend in 16/17	£3.378m
Future Years estimated spend	£TBC
Funding	WG £3.500m
Narrative:	
<p>The Master Development Agreement between the Council and development partner – Neptune Developments Ltd has formally been signed and the Phase Agreement for the Hospitality Zone is due to be approved by Cabinet on 27th September 2016.</p> <p>In addition, the Strategic Investment Group have reviewed the funding requirement for the works outlined below, and their recommendation is within the Finance Report on this agenda.</p> <p>£3.5m funding has been secured from the Welsh Government to accelerate aspects of the project, on the proviso that this is spent during 2016-17. This will be utilised on part or all of the following:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demolition of Unit D on the Children’s Village • Demolition of the Sun Centre and internal improvements to the Pavilion Theatre • External re-cladding of the Pavilion Theatre • Refurbishment of the east parade car park • Improvement to the Children’s Village car park • Sky Tower enhancement • Aquatic Centre design fees and planning • Sun Centre Hoardings <p>The demolition of Unit D on the Children’s Village is complete and work will soon be starting on the demolition of the Sun Centre. All of the above is due to be carried out in 2016-17.</p>	
Forecast In Year Expenditure 16/17	£3.500m

**DENBIGHSHIRE
COUNTY
COUNCIL
(DRAFT)**

**MEDIUM TERM
FINANCIAL
PLAN
2016/2018**

Contents

1 BACKGROUND	3
Introduction	3
2 ECONOMIC BACKDROP & REVIEW	5
Autumn Spending Review 2015	7
Impact on the Welsh Government Budget.....	7
3 MEDIUM TERM PLANNING – FORWARD ASSUMPTIONS	9
Funding.....	9
Council Tax	9
Summary of Key Financial Planning Assumptions	11
Other Assumptions.....	12
4 BUDGET PROCESS 2017/18	12
Principles of the 2017/18 Budget Process.....	12
5 THE CORPORATE PLAN	13
6 BALANCES & RESERVES	13
7 INVESTMENTS & BORROWING	14
8 GRANTS.....	14
9 FEES & CHARGES	14
10 HOUSING REVENUE ACCOUNT	14
10 CAPITAL.....	15

1 BACKGROUND

Introduction

It is important that the Council considers its finances for more than one year ahead. This allows it to plan properly for cost pressures, savings, inflation, investment in corporate priorities and service changes. Denbighshire County Council does this through its Medium Term Financial Plan (MTFP). The Plan takes a look at the coming three years and considers what might happen to the Council during that time and what it might mean for its finances.

It links to plans put forward by services and corporate plans and priorities during the budget planning process.

There is an annual requirement to prepare a budget and to set the level of Council Tax. The MTFP will be updated each year as part of this process. Elected members will be kept informed of the developments of the MTFP through formal meetings, briefings and budget workshops.

The MTFP:

- Identifies what cost increases there might be in services - such as staff costs, supplies, external fees and service demand
- Sets out estimated future levels of Government funding
- Identifies the potential levels of savings needed to be delivered
- Identifies the cost of investing in priorities and how these might be funded
- Identifies any risks to the achievement of the plan.
- Identifies likely levels of Council Tax
- Set out the council's policy on financial reserves and balances

Although it is difficult to forecast these things precisely, the MTFP allows a broad view of the Council's financial future to be set out. In some cases, a range of values is presented with the 'central case' being the most likely or reasonable assumption to use for forecasting and planning. The MTFP is not intended to be a detailed explanation of all the Council services or their budgets, but to provide an overview and context for decision making.

The Wellbeing of Future Generations Act enshrines in legislation sound principles that mean the impact of decisions should be considered over a wide range of stakeholders and over a longer period. This means that whilst the council has legal obligations to set a balanced budget, the actions it takes to do this must be properly considered. The council's budget processes in recent years have embraced these principles by undertaking thorough impact assessments of all budget decisions (including the impact on cost/saving, equality, geography, language and demography). A significant engagement process was undertaken in the last budget round and this concept will continue to be developed. In addition, the council has established a committee of members to monitor the impact of budget decisions post implementation, primarily to evaluate whether the actual impact has deviated from the estimated impact. All budget decisions will continue to be assessed rigorously to ensure the impact is understood and that prudent and sustainable budgets continue to be set.

The Medium Term Financial Plan contains numerous planning assumptions and other considerations that are explained in more detail throughout this document. A summary of the potential impact (the central case) on the council is illustrated in the table below

Table 1 Medium Term Financial Plan – Central Case Assumptions

	2016/17 £'000	2017/18 £'000	2018/19 £'000	2019/20 £'000
Funding				
Revenue Support Grant & NNDR (RSG)	139,608	137,514	135,451	133,419
Council Tax	44,954	46,194	47,464	48,769
SSA / Budget Requirement	184,562	183,708	182,915	182,189
Use of Balances	500	2,500	1,000	
Total Funding	185,062	186,208	183,915	182,189
Expenditure				
Base Budget	184,756	185,062	187,272	190,438
Inflation:				
Pay	519	519	519	519
Pensions	927	350	350	350
National Insurance	900	-	-	-
Living Wage	50	500	500	500
Price - targeted	58	100	100	100
Price - NSI Energy	125	150	150	150
CTRS / Contingency	320	350	350	350
Social Services		500	500	500
Schools Protection	1,173	1,246	948	1,075
Schools Demography Adjustment	(320)	656	600	600
16/17 Contingency	486	(486)		
Other known items:				
Investment in Priorities	250	200		
Transfers into/out of Settlement	1,036			
EFFICIENCIES:				
Freedoms & Flexibilities Process	(5,218)			
17/18 Budget Process:				
1% Service Efficiency Target		(850)	(850)	(850)
Capital and Corporate Savings		(1,033)		
Total Expenditure	185,062	187,272	190,438	193,732
Funding Shortfall / (Available)	(0)	1,064	6,523	11,543
Annual increase/(decrease) in shortfall	(0)	1,064	5,459	5,020
Key Assumptions				
Settlement %	-1.20%	-1.50%	-1.50%	-1.50%
Council Tax Increase % Band D	1.50%	2.75%	2.75%	2.75%
Schools Protection	1.85%	1.93%	1.44%	1.61%

2 ECONOMIC BACKDROP & REVIEW

The majority of the Council's net revenue funding is from the Welsh Government (WG) in the form of Revenue Support Grant (RSG) and a share of the National Non Domestic Rates Pool (NNDR). Together they constitute the Council's Aggregate External Finance (AEF) sometimes called 'the settlement' and as this provides over 70% of the Council's funding, it is the major determinant of the annual revenue budget.

The Summer Budget of 2015 continued a theme first introduced in the UK Government's Comprehensive Spending Review (CSR) of 2010 which is to cut public spending as a means of reducing the deficit between total government income and expenditure. This policy has remained in subsequent Annual Spending Reviews and was a theme in the latest review published in November 2015. Further details of the November spending review are set out on page 6.

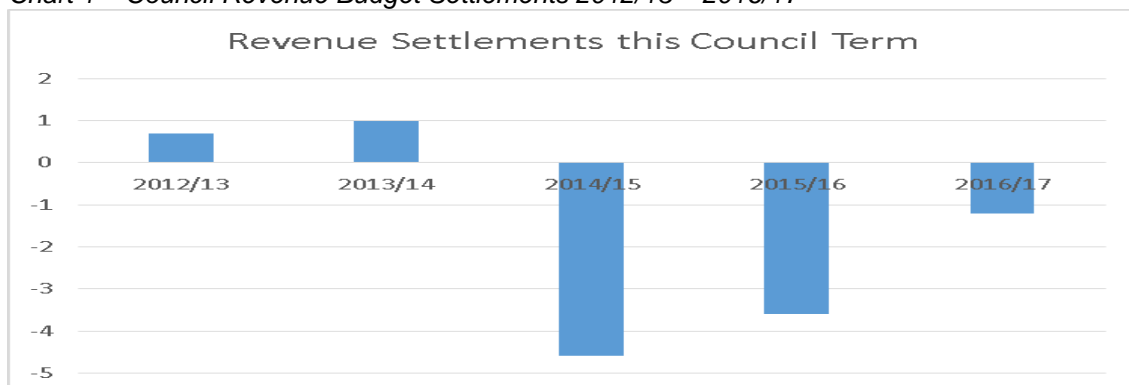
Government borrowing remains at historically high levels and the Chancellor has committed to bringing the government's budget into surplus by 2019-20. The majority of the actions planned to reduce the deficit are concentrated on expenditure reduction, rather than increased taxation – though measures closing tax loopholes and estimates of economic growth (and therefore increased tax yields) are included in the government's planning assumptions. This strategy has significant implications for the medium term finances of public services as it means that further cuts to funding will take place over the next four years.

The impact of economic austerity has, so far, impacted less on local authorities in Wales than it has in England. Welsh Local Government has not yet seen cuts of the same level, with the period from 11/12 to 13/14 seeing a basically static cash settlement to Welsh councils. The position was worse in 2014/15 with a reduction of 3.4% compared to the previous year. The impact in Denbighshire was even worse as adjustments to census data were included, giving a 5.2% cash reduction before a floor mechanism was applied. The final cash settlement was a cash reduction of 4.6% which was the highest reduction applied in Wales.

The Local Government Settlement for 2015/16 provided a further cash reduction to the council's budget of 3.6% which equated to £5.3m which was followed by a reduction of 1.2% for 2016/17.

A table showing the level of reductions in funding in percentage terms over the last five years is set out in the following chart:

Chart 1 – Council Revenue Budget Settlements 2012/13 – 2016/17

The process to identify the savings over the last two financial years was called Freedoms & Flexibilities. It involved a review of every service and activity and an analysis of the council's revenue budget. The process incorporated a series of sixteen budget workshops with elected members where the council's entire revenue budget was presented on a line-by-line basis, along with saving proposals from each service.

The process successfully delivered two budgets with savings summarised as follows:

Table 2 Analysis of Savings 2015/16 and 2016/17

Category of Saving Delivered by Freedoms & Flexibilities	2015/16 £'000	2016/17 £'000	Total %
Alternative commissioning / procurement / service delivery	520	1,253	14%
Change to service level received by public	867	331	9%
Efficiency & Modernisation	2,820	2,151	38%
Increase in Fees & Charges or additional external revenue	665	128	6%
Service Reduction/withdrawal	140	240	3%
Technical Budget Adjustments - matching budget to spend	2,747	1,115	30%
Total	7,759	5,218	

The vast majority (82%) of the savings made so far have been efficiency or other measures which have not negatively impacted services to the public.

At the same time as dealing with a funding cut, the council set priorities to protect and invest in important service areas such as schools, social care and the roads and has continued to achieve this throughout the budget process. Since 2012, the council has made savings of almost £30m on revenue expenditure whilst also and delivering significant investment in important capital schemes:

Table 3 Capital Investment 2012-2020

Summary Capital Investment 2012-2020	£m
Schools	96.8
Roads	18.4
Social Care	21.5
Floods & Coastal Defence	16.1
Economic Development/ Regeneration	26.8
Leisure & Libraries	6.7
Other	9.3
Total	195.6

The current economic and political uncertainty makes service delivery and financial planning very difficult. Following the Welsh Government elections in May 2016, proposals to reorganise Welsh councils have been reviewed with as yet no clear plan for the future. In addition, the impact of the referendum vote to leave the European Union has added significant uncertainty both politically and financially with initial indications suggesting the result may be a weakening of the UK economy.

The latest economic data informing the MTFP is derived from the Autumn Spending Review 2016.

Autumn Spending Review 2015

The Chancellor's Autumn Spending Review in November 2015 set out the UK Government's spending plans and assumptions for the next four years. Some of the relevant headlines were:

Economic Growth

- Growth is expected to be 2.5%, 2.4% and 2.3% in 2017, 2018 and 2019 respectively.

Government Borrowing

- Debt will fall in every year from now on
- Surplus will be achieved in 2019-20
- Housing Associations' debt is now on the public balance sheet
- Debt to GDP ratios to go down from 82.5% this year to 71.3% by 2020-21
- Tax receipts are stronger and debt interest is lower than at the Budget forecast (July 2015) according to OBR
- Deficit is to be 3.9% of national income this year, then 2.5% in 2016-17 and 1.2% and 0.2% in subsequent years, before moving to surplus of 0.5% in 2019-20 and 0.6% the following year
- Borrowing is a lot lower and by 2019-20 there's a surplus of £10.1bn, and £14.7bn the year after

Public Spending

- Revenue spending will fall by an average of 0.8% in real terms over next SR period (compared to 2% in previous period)
- Health will need to find £22bn of efficiency savings and there will be a move to loans for new nursing students from maintenance grants.
- NHS budget will rise by half a trillion pounds by 2020-21
- £600m extra funding in this area for mental health
- Schools and Foreign Aid protected.

Impact on the Welsh Government Budget

The impact of the Spending Review on the Welsh Government 'Block Grant' is shown to increase over the period in cash terms as follows:

Table 4 Welsh Government Budget

Welsh Government Departmental Expenditure Limit 2015 Autumn Spending Review					
	£bn	£bn	£bn	£bn	£bn
	2015	2016	2017	2018	2019
Revenue	12.9	13.0	13.1	13.2	13.3
Capital	1.5	1.5	1.5	1.6	1.7

The subsequent budget set by the Welsh Government for 2016/17 showed growth in cash terms from £15.6bn to £15.9bn, an increase of £351m, or 2.3% in total. Nearly two-thirds of the increase £230m (15.8% uplift) applied to capital budgets and £121m (0.85%) to revenue. The budget provided an additional £278m to the NHS, including a

£30m increase to the Intermediate Care Fund, which should have benefits for local government.

The resulting Local Government Settlement announced on 9th December was much better than expected with an overall cash reduction to local government of -1.3% and a reduction to Denbighshire of -1.2%. The range of reductions across Welsh councils varied from -0.1% (Cardiff) to -3.0% (Powys) with the impact generally worse for rural counties. The levels of Aggregate External Finance (the level of funding provided via Welsh Government) when calculated on a per capita basis show that the level of funding per head in Denbighshire is ranked 6th highest in Wales and is £145 per head above the Welsh average.

The total reduction to the Local Government Settlement was £54.2m. In addition, specific revenue grant funding reduced by £38m, reducing the total resources available to local government in Wales by £92m.

The details of the final revenue settlement for the council are shown below. It shows the settlement reduction of -1.2% is ranked 10th in Wales and 11th on a per head basis:

Table 5 Settlement Details

Dataset	2015-16 Final (£000)	2016-17 Final (£000)	Difference (£000)	%Difference	Rank
AEF plus Top-up Funding					
Overall Aggregate External Finance plus top-up funding	140,257	139,608	-649	-0.5%	10
AEF plus top-up funding per capita (£)	1,468	1,455	-13	-0.9%	11
AEF plus top-up funding adjusted for transfers	141,294	139,608	-1,686	-1.2%	10

The council's settlement reflects a reduction in the quantum (the overall allocation of funding to councils) distributed by movements in formula indicators like population projections, pupil numbers, free school meal take-up and claimant counts. The details are shown below:

Table 6 Key Dataset Changes

Dataset	2015-16 Final	2016-17 Final	%Difference	Rank
Population - Projections	95,550	95,980	0.5%	7
Pupil Numbers - Nursery and Primary	7,961	8,142	2.3%	2
Pupil Numbers - Secondary in year groups 7-11	5,915	5,743	-2.9%	19
Free School Meals - Primary	1,513	1,559	3.0%	6
Free School Meals - Secondary	1,020	955	-6.4%	16
Children in out of work families	4,600	4,400	-4.3%	10
Total IS/ JSA/ PC claimants - Under 65	5,295	4,445	-16.1%	9
Total IS/ JSA/ PC claimants - 65+	5,027	4,910	-2.3%	1
Total IS/ JSA/ PC claimants	10,339	9,370	-9.4%	5
SDA & DLA claimants	4,959	4,737	-4.5%	3

There have been no reliable planning totals issued in advance by the Welsh Government since 2013, leading to uncertainty from year to year. Given that the majority of the council's funding comes from government, this lack of reliable multi-year settlements makes reliable budget planning difficult. The council's processes have dealt with this problem but it is not a sustainable position. The 2016/17 budget settlement was a one-year settlement with no indications what future years' funding would look like. It is hoped that more reliable information will be available in future.

3 MEDIUM TERM PLANNING – FORWARD ASSUMPTIONS

Funding

The Council is reliant on Welsh Government grants for around 78% of its net revenue income. This means it is crucial that the Council understands what grants it might receive in future years.

Given that over three quarters of the council's funding is received via the Welsh Government, changes to the annual settlement have a significant impact. For every percentage reduction, the cash impact is a reduction of £1.396m based on the 2015/16 budget. The impact of a range of settlement values is illustrated below with the base case shown as a cash reduction of -1.5%:

Table 7 Sensitivity Analysis – Revenue Settlement

Reduction %	Cash Reduction £'000	Change from MTFP Assumption £'000
0.0%	0	2,094
-0.5%	-698	1,396
-1.0%	-1,396	698
-1.5%	-2,094	0
-2.0%	-2,792	-698
-2.5%	-3,490	-1,396
-3.0%	-4,188	-2,094

The likely reductions in cash funding settlements are only part of the equation. As noted earlier, Welsh councils are also reliant upon significant levels of specific grants which have been cut in recent years. As well as cuts to funding, the council also has to absorb inflationary pressures and increased demand for services in some sectors, particularly social care and increasingly in schools.

Council Tax

Council Tax provides around 25% of the council's net revenue budget funding. Council Tax levels in Denbighshire are among the higher quartile in Wales but the financial strategy over recent years has been to minimise increases as much as possible. A balance needs to be struck between the ability to raise enough money to fund important services to the right level and the impact increasing taxation will have on residents of the County. Throughout the plan, it has been assumed that Council Tax will rise at 2.75% each year, although this is obviously a decision that elected members make each year having considered the financial and service plans in detail and its impact on residents. The tax rise was lower than this in 2016/17 as a consequence of robust budget planning and the revenue budget settlement being better than expected.

The success of the strategy to address the relatively high reliance on Council Tax funding is measured in the graphs below. The first shows the gap between the average Band D valuation in Wales (the most common comparator of Council Tax levels) continually narrowing, which is as a result of the average rise annually being continually less than the average in Wales since 2013, as demonstrated in the second graph.

Chart 2 Band D Council Tax Levels

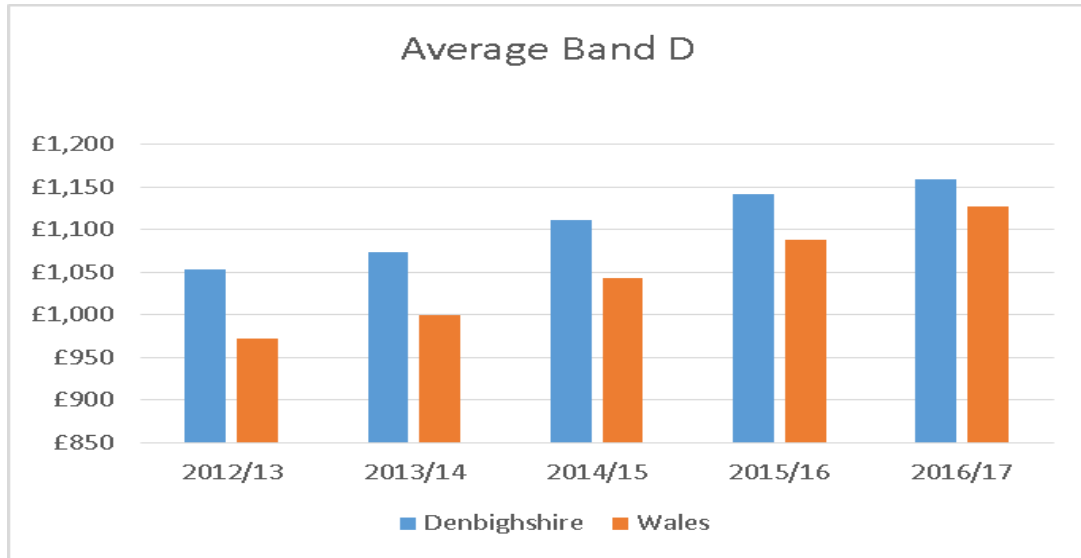
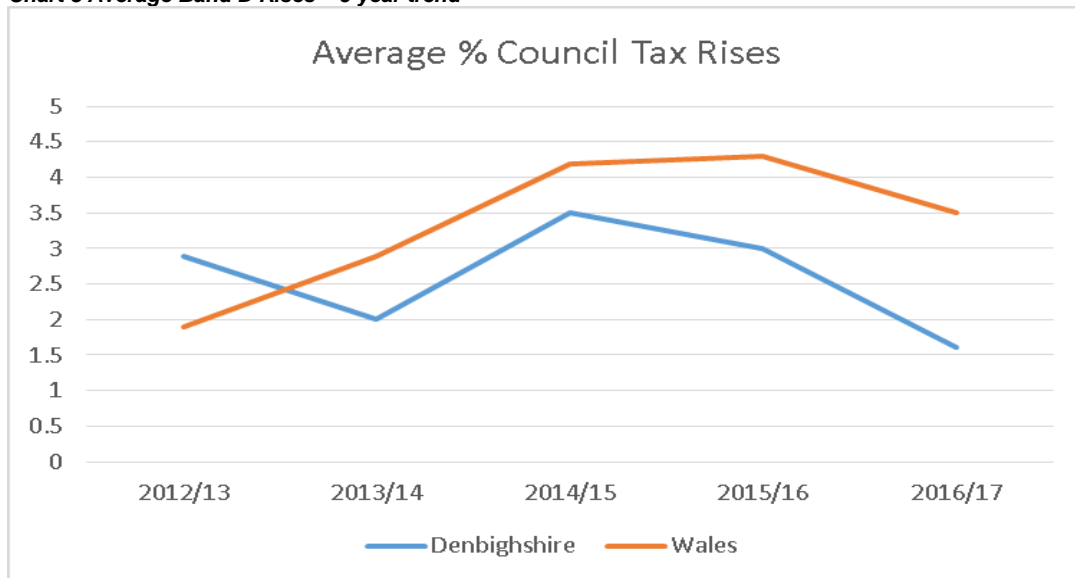

Chart 3 Average Band D Rises – 5 year trend

Summary of Key Financial Planning Assumptions

By definition a medium term plan has to include assumptions about future events. The key annual assumptions contained in this Plan are as follows:

Table 8 Base Case Planning Assumptions

Issue	Assumption	Range and Base Case Impact
Government Funding	To continue to reduce as WG continue to protect NHS and other areas at the expense of local government. Range based on Autumn Statement and possible levels protection to non-local government budgets in Wales.	Range from +0.2% to -2% (17/18). Planning assumption -1.5% in the absence of anything more reliable.
Local Funding	Council tax rise in the range of 2-3%.	Planning assumption 2.75%.
School Protection	If the ministerial pledge continues in its current form, the level of increase to schools budgets will be +1.93% (worth £1.2m) in 17/18. In addition, pupil demography goes up in 17/18 (after three years of reduction) with a potential cost of £656k. Since the introduction of school protection, schools have funded all pay and related cost increases.	Planning assumption is to fund schools to this level. Assume schools continue to fund pressures from within financial protection.
Pay and Pensions	Continue to assume funded centrally but would be trimmed back if the budget gap is not likely to be met from savings proposals – this would force services to make spending reductions to balance.	Pay award assumptions are an average of +1% plus additional costs for the national living wage. Costs for pension increases are built in but negotiations with actuaries before the EU referendum result were testing the possibility of minimising increases over the next three years. Actuarial assumptions may need to be revised as a result of recent financial market uncertainty.
Other corporate pressures	Includes Fire Levy, members costs, insurance premiums, CTRS, energy costs, etc.	Amounts to approximately £600k
Investment in priorities and new burdens	Assume some level of investment in priority areas or additional burdens, such as preparation for LGR and transition process	£200k per year estimate included.
Social care protection	Not included as this has never been defined. However some recognition of growing pressures to be included though it is assumed the service will fund some of this through reinvesting efficiency savings.	£500k net additional cost estimated for the next two years.

Other Assumptions

In addition to general inflationary pressures included above, there are pressures that relate to specific services which are considered during the budget process, such as:

- an ageing population
- increased costs of care provision
- pupil numbers are decreasing in some areas of the County while increasing in other areas
- the increased costs of waste disposal

4. BUDGET PROCESS 2017/18

Principles of the 2017/18 Budget Process

Given the lack of robust indications about future years' settlements alongside 2017/18 being the last administrative year of the current council, a one-year budget process has been developed as follows:

- **2017/18 Budget** – The process will concentrate on delivering a balanced budget for 2017/18 and Members will not be asked to approve savings for future years, although some savings will have an ongoing impact.
- **Collation of data** – Finance have developed a suit of forms that services will be expected to complete to inform the budget process and facilitate decision-making. In particular the forms will allow for the identification of efficiency savings, options to reduce service levels and budgets, specific service pressures, use of service reserves and the fees and charges policies within the service.
- **Efficiency Target** – It is likely that services will be given a modest efficiency saving target (e.g. 1%) which all services will be expected to deliver through genuine efficiency savings (i.e. not relating to a reduction in service level or increase in charges).
- **Saving Target** – The efficiency target is unlikely to be sufficient to balance the budget so an additional savings target for the Council will also be calculated and budget proposals will be developed to meet the target. . The target is likely to exceed the projected budget gap to allow Member choices to be made in balancing the budget. It is recognised that a number of these suggestions may involve transformational projects which may well involve reduction in service levels or service delivery methods. Some of the proposals will be those that were brought forward under Freedoms & Flexibilities but were not required to balance the 2016/17 budget.
- **Budget Proposals** - For each proposal made there will be an assessment of the possible impact (equalities, jobs, service quality, locality, language etc. There will also need to be assessment of impact in respect of the Wellbeing of Future Generations Act.
- **Budget Timetable** – The timetable (Appendix 1) summarise the following four stages of the budget process:

- 1) Define and develop the process
- 2) Identify initial proposals
- 3) Consult on and finalise proposals
- 4) Final approval stages

5 THE CORPORATE PLAN

The Council's Corporate Plan was agreed in 2012 and contains an ambitious list of investments to support its seven priorities:

- Developing the local economy
- Improving performance in education and the quality of our school buildings
- Improving our roads
- Vulnerable people are protected and are able to live as independently as possible
- Providing a clean environment
- Ensuring access to good quality housing
- Modernising the Council to deliver efficiencies and improve services for our customers

The Corporate Plan not only set out ambitions but identified a clear funding plan to ensure the priorities are actually delivered. The capital elements of the Plan are progressing well with investment of £41m to the end of 2015/16, with a further £30m planned in 2016/17. The funding plan amounts to £132m over a 5-7 year period.

A summary of the financing of the Corporate Plan is included in Appendix 2.

6 BALANCES & RESERVES

The Council sets aside money to allow it to meet known or unforeseen issues. This money is put into reserves when the Council wants to fund a specific project at some point in the future, for example a new IT system. It keeps general balances for use in emergency situations when no other funding is available. In the past the Council's general balances were far too low and it worked hard to rebuild them

Cash resources can play an important part in a period of financial difficulty. In such periods, it may be tempting to use balances and reserves to meet normal expenditure requirements rather than make difficult budget decisions. But this can only be a short term measure and should not be viewed as a permanent solution. However, if cash is used in a planned and sensible way, it can mitigate the impact of funding cuts and help to protect service delivery. It is important that balances and reserves are maintained at a sufficient level for the Council to ensure it is in a safe financial position but also to ensure they are properly considered as part of the budget setting process. It is therefore about getting the balance right between supporting service delivery and prudent financial management.

The budget set in 2015/16 assumed a funding requirement from balances of £0.5m, with the same amount assumed for the subsequent two years. So far, it has not been necessary to draw down the additional funds, therefore, it is prudent to assume balances can be used as part of the 17/18 budget setting process, without taking them below planned levels. The position will be reviewed again as part of the 2018/19 budget process.

Earmarked (cashable) reserves are set aside to mitigate the risk of a future liability or established as part of a planned funding strategy. For example, the council's reserves include significant funds set aside as part of the funding for the Corporate Plan. Reserves are assessed annually and fully reviewed regularly. In 2013/14, some £6m was reallocated to fund the Corporate Plan and a similar review will be completed during 2016/17. Budget plans for 2017/18 assume the use of specific reserves set up as part of the budget process for 2016/17.

7 INVESTMENTS & BORROWING

The Council has a clear Treasury Management Strategy that sets out how it will invest and borrow what risks are involved. This is presented to full Council each February with regular updates reported during the year. It is assumed that over the next 3 years interest rates will remain broadly static with perhaps a gradual rise by the end of 2018. When investing, the council's policy is to take a prudent and balanced view of security over yield. Borrowing and the cost of borrowing is kept under close review and annually a set of prudential indicators are produced that set out the medium-long term financial impact of capital investment and borrowing decisions to ensure they remain prudent, affordable and sustainable.

8 GRANTS

Other than its main revenue grant, the Council also relies on numerous other grants for service delivery. Over £900m of funding comes to Welsh councils via government grant and in Denbighshire this equates to £32m. Grants are being cut annually without on an ad-hoc basis – some are even cut during the year and so this is a risk area for the council. The council's policy is to pass grant reductions directly onto the service provision affected – including any match-funding elements.

9 FEES & CHARGES

These are reviewed as part of the budget process and will continue to be going forward. Where the council has discretion over a charge or fee, the decision to alter the levels rests with the Head of Service. The 2017/18 budget process will collate all fees and charges data to ensure there is a coherent and consistent approach between services,

10 HOUSING REVENUE ACCOUNT

By law, the finances for the Council's housing stock are kept separate from the rest of the Council. Any expenditure must be financed from rents or grant from the Welsh Government. Rent policy is determined by Welsh Government which includes control over rent increases. The Council currently has a 30 year housing stock business plan that is reviewed each year and subject to scrutiny by the Wales Audit Office and the Welsh Government.

In April 2015, there was a national agreement to abolish the subsidy system which underpinned local authority housing finance in Wales. In place of the subsidy, a system of self-financing has been introduced that means councils retain all of the rent they collect and can invest the additional resources into the existing or new housing stock.

The HRA Housing Stock Business Plan now includes provision to increase the housing stock by investing £15m over the next four years and the 30 year plan remains in surplus throughout.

10 CAPITAL

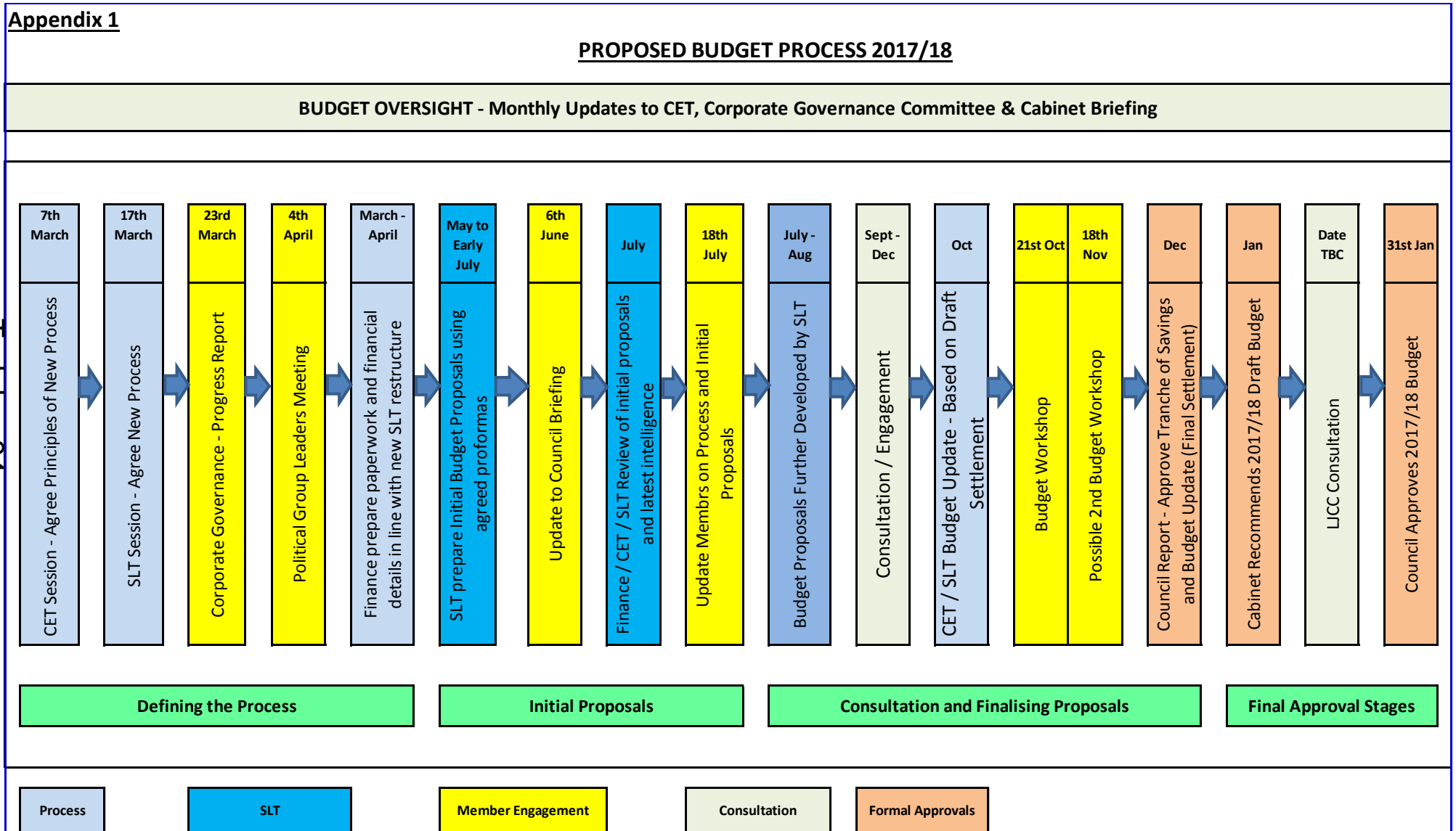
The money that the Council spends on looking after its buildings, roads, equipment, vehicles and other assets, is called capital expenditure. By law it must keep its day to day expenditure (revenue) and its capital expenditure separate. The council pays for expenditure on its assets in three main ways – grants, borrowing and selling off unwanted property and equipment (capital receipts). Each of these ways of raising money has been badly hit recently.

Each year the Welsh Government gives the Council money to spend on capital projects that are decided by the Council. This is called general capital funding. As part of its annual settlement the Welsh Government has cut this grant by over 20% in the last four years. Therefore, more reliance has been placed on using the council's own resources to fund borrowing for capital investment.

The Council produces a rolling Capital Plan that details where it is likely to spend its funds. Every bid for capital resources is reviewed and prioritised by the Strategic Investment Group (a group made up of elected members and senior officers) before being considered for inclusion in the Capital Plan.

Each year the Council sets Prudential Indicators that determine prudent limits on its borrowing. These are set out in the Council's Treasury Management Strategy to ensure that borrowing remains affordable.

Appendix 2 shows the Capital Plan, including the Corporate Plan in more detail.

Denbighshire County Council - Capital Plan 2015/16 - 2018/19**General Capital Plan****Capital Expenditure**

	2015/16 £000s	2016/17 £000s	2017/18 £000s	2018/19 £000s
Total Estimated Payments - General	20,470	17,445	171	171
Total Estimated Payments - Corporate Plan	24,084	16,184	5,327	250
Contingency	0	683	500	500
Total	44,554	34,312	5,998	921
<u>Capital Financing</u>				
External Funding	17,944	12,354	7,303	5,055
Receipts and Reserves	15,162	9,618	977	
Prudential Borrowing	11,448	12,340	2,086	234
Unallocated Funding	(0)	0	(4,368)	(4,368)
Total Capital Financing	44,554	34,312	5,998	921

Corporate Plan

Revised February 2016

Approved Capital Expenditure

included in above plan

	£000s	£000s	£000s	£000s
Cefndy Healthcare Investment	37	103		
Extra Care	793	6		
Highways Maintenance and bridges	2,689	2,742		
Feasibility Study - New Ruthin School	133	485		
Feasibility Study - Carreg Emlyn	105	273		
Llanfair/Pentrecelyn Area School	47	436		
Rhyl High School	16,085	2,889	332	
Ysgol Bro Dyfrdwy - Dee Valley West Review	15	33		

	Bodnant Community School	2,071	935	61	
	Ysgol Glan Clwyd	2,090	8,269	4,934	250
	Faith Based Secondary	19	13		
Estimated Capital Expenditure		0	14,748	24,745	23,165
	Total Estimated Payments	24,084	30,932	30,072	23,415
Approved Capital Funding included in above plan	External Funding	7,072	33	2,435	187
	Receipts and Reserves	10,357	6,107	977	
	Prudential Borrowing	6,655	10,044	1,915	63
Estimated Capital Funding	External Funding	0	7,290	9,682	17,166
	Receipts and Reserves	0	1,361	2,966	600
	Prudential Borrowing	0	6,097	12,097	5,399
	Total Estimated Funding	24,084	30,932	30,072	23,415

Cynllun Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet

Cyfarfod	Eitem (disgrifiad / teitl)		Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad y Cabinet (oes/nac oes)	Awdur - Aelod Arweiniol a Swyddog Cyswllt
25 Hyd	1	Adroddiad Cyllid	Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cabinet ar sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor	I'w gadarnhau	Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill/ Richard Weigh
	2	Adroddiad Perfformiad y Cynllun Corfforaethol Chwarter 1 2016/17	Ystyried cynnydd yn erbyn y Cynllun Corfforaethol	I'w gadarnhau	Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill / Alan Smith
	3	Diweddariad ar werthusiadau opsiynau ar gyfer Gwasanaethau Gofal mewnol	Ystyried ac, os yw'n briodol, gwneud penderfyniad ar yr opsiynau posibl ar gyfer darparu gwasanaethau a nodir yn yr adroddiad yn y dyfodol	I'w gadarnhau	Y Cyngorydd Bobby Feeley / Phil Gilroy
	4	Adroddiad Monitro Blynyddol y CDLI Drafft 2016 a chychwyn Adolygiad y CDLI	Nodi Adroddiad Monitro Blynyddol y CDLI 2016 a chymeradwyo camau nesaf posibl i fynd i'r afael â materion y tynnwyd sylw atynt gan gynnwys	Oes	Y Cyngorydd David Smith / Angela Loftus

Cynllun Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet

Tudalen 88

Cyfarfod	Eitem (disgrifiad / teitl)		Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad y Cabinet (oes/nac oes)	Awdur - Aelod Arweiniol a Swyddog Cyswilt
			cychwyn y broses Adolygu Cynllun Datblygu Lleol		
	5	Darpariaeth Uwchradd yn Seiliedig ar Ffydd	Gofyn am gymeradwyaeth i gychwyn ar gam ffurfiol ymgynghoriad cyhoeddus ar gynigion i gau Ysgol Uwchradd Gatholig y Bendigaid Edward Jones ac i agor ysgol Ffydd newydd	Oes	Y Cynghorydd Eryl Williams / Karen Evans
	6	Gwobr y Fframwaith Partner Datblygu Hamdden	Cymeradwyo adnewyddu'r fframwaith	Oes	Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill / Jamie Groves
	7	Gwaith arfaethedig i neilltuo Cyfamodau Cyfyngol ar Bromenâd y Rhyl mewn cydweithrediad â Datblygiad Glan y Môr	Neilltuo cyfamodau priodol ar Faes Parcio Promenâd East Parade, Y Rhyl ar y cyd â chyflwyno cytundebau'r camau.	Oes	Y Cynghorydd Hugh Evans / David Mathews
	8	Eitemau o'r Pwyllgorau Archwilio	Ystyried unrhyw faterion a godwyd gan y Pwyllgor Archwilio at sylw'r Cabinet	I'w gadarnhau	Cydlynnydd Archwilio
15 Tach	1	Adroddiad Cyllid	Rhoi'r wybodaeth	I'w	Y Cynghorydd Julian

Cynllun Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet

Cyfarfod	Eitem (disgrifiad / teitl)		Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad y Cabinet (oes/nac oes)	Awdur - Aelod Arweiniol a Swyddog Cyswllt
			ddiweddaraf i'r Cabinet ar sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor	gadarnhau	Thompson-Hill/ Richard Weigh
	2	Diweddariad ar werthusiadau opsiynau ar gyfer Gwasanaethau Gofal mewnol	Ystyried ac, os yw'n briodol, gwneud penderfyniad ar yr opsiynau posibl ar gyfer darparu gwasanaethau a nodir yn yr adroddiad yn y dyfodol	I'w gadarnhau	Y Cyngorydd Bobby Feeley / Phil Gilroy
	3	Eitemau o'r Pwyllgorau Archwilio	Ystyried unrhyw faterion a godwyd gan y Pwyllgor Archwilio at sylw'r Cabinet	I'w gadarnhau	Cydlynnydd Archwilio
13 Rhag	1	Adroddiad Cyllid	Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cabinet ar sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor	I'w gadarnhau	Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill/ Richard Weigh
	2	Adroddiad Perfformiad y Cynllun Corfforaethol Chwarter 2 2016/17	Ystyried cynnydd yn erbyn y Cynllun Corfforaethol	I'w gadarnhau	Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill / Alan Smith
	3	Diweddariad ar werthusiadau opsiynau ar gyfer	Ystyried ac, os yw'n briodol, gwneud	I'w gadarnhau	Y Cyngorydd Bobby Feeley / Phil Gilroy

Cynllun Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet

Tudalen 90

Cyfarfod	Eitem (disgrifiad / teitl)	Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad y Cabinet (oes/nac oes)	Awdur - Aelod Arweiniol a Swyddog Cyswllt
	Gwasanaethau Gofal mewnol	pendrefyniad ar yr opsiynau posibl ar gyfer darparu gwasanaethau a nodir yn yr adroddiad yn y dyfodol		
	4 Cynllun Comisiynu Lleol Cefnogi Pobl Sir Ddinbych 2017-18	Cymeradwyo'r Cynllun Comisiynu Lleol terfynol ar gyfer y Rhaglen Cefnogi Pobl yn Sir Ddinbych 2017-18 cyn ei gyflwyno i Bwyllgor Cydweithredol Rhanbarthol Cefnogi Pobl ym mis Ionawr 2017.	Oes	Y Cyngorydd Bobby Feeley / Liana Duffy
	5 Eitemau o'r Pwyllgorau Archwilio	Ystyried unrhyw faterion a godwyd gan y Pwyllgor Archwilio at sylw'r Cabinet	I'w gadarnhau	Cydlynnydd Archwilio
24 Ionawr	1 Adroddiad Cyllid	Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cabinet ar sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor	I'w gadarnhau	Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill/ Richard Weigh
	2 Diweddariad ar werthusiadau opsiynau ar gyfer Gwasanaethau Gofal mewnol	Ystyried ac, os yw'n briodol, gwneud penderfyniad ar yr	I'w gadarnhau	Y Cyngorydd Bobby Feeley / Phil Gilroy

Cynllun Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet

Cyfarfod	Eitem (disgrifiad / teitl)		Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad y Cabinet (oes/nac oes)	Awdur - Aelod Arweiniol a Swyddog Cyswllt
			opsiynau posibl ar gyfer darparu gwasanaethau a nodir yn yr adroddiad yn y dyfodol		
	3	Eitemau o'r Pwyllgorau Archwilio	Ystyried unrhyw faterion a godwyd gan y Pwyllgor Archwilio at sylw'r Cabinet	I'w gadarnhau	Cydlynnydd Archwilio

Nodyn i swyddogion - Dyddiadau Cau Adroddiadau i'r Cabinet

Cyfarfod	Dyddiad cau	Cyfarfod	Dyddiad cau	Cyfarfod	Dyddiad cau
<i>Hydref</i>	11 Hydref	<i>Tachwedd</i>	1 Tachwedd	<i>Rhagfyr</i>	29 Tachwedd

Diweddarwyd 12/09/16 - KEJ

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet.doc

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Yn rhinwedd Paragraff(au) 14 Rhan 4, Atodlen 12A
Deddf Llywodraeth Leol 1972.

Document is Restricted

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Yn rhinwedd Paragraff(au) 14 Rhan 4, Atodlen 12A
Deddf Llywodraeth Leol 1972.

Document is Restricted

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Yn rhinwedd Paragraff(au) 14 Rhan 4, Atodlen 12A
Deddf Llywodraeth Leol 1972.

Document is Restricted

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Yn rhinwedd Paragraff(au) 14, 16, 17 Rhan 4, Atodlen 12A
Deddf Llywodraeth Leol 1972.

Document is Restricted

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Yn rhinwedd Paragraff(au) 14, 16, 17 Rhan 4, Atodlen 12A
Deddf Llywodraeth Leol 1972.

Document is Restricted

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag